

Vil du låne min livmoder?

Et kvalitativt projekt, der undersøger surrogaterne og de tiltænkte forældres oplevelse af surrogati

Bachelorprojekt i Jordemoderkundskab

Amalie Øbakke Lange

Julie Mosegaard Hansen

7. Semester

Vejleder: Annemette Rasmusen

Afliveringsdato: 21.04.2022

Jordemoderuddannelsen

Københavns Professionshøjskole

Antal anslag: 95.127

"Dette projekteksemplar er ikke rettet eller kommenteret af jordemoderuddannelsen Københavns Professionshøjskole"

Resumé

Dette bachelorprojekt ønsker at undersøge oplevelsen af surrogati. Analysen tager udgangspunkt i kvalitativ empiri, hvor relevante begreber og teorier, som altruisme, værdighed, etik og tilknytning, løbende præsenteres og herefter anvendes i analysen. Det kan konkluderes, at surrogati opleves positivt, idet surrogaterne udtrykker glæde for at kunne hjælpe andre, og de tiltænkte forældre får et genetisk barn. Relationen mellem parterne og tilsvarende forventninger til surrogati processen findes afgørende for oplevelsen. Ingen af surrogaterne angiver at have haft udfordringer ved at give barnet til forældrene, men fortrydelse af surrogati opstod derimod, hvis surrogaterne pådrog sig helbredsmæssige konsekvenser af graviditet eller fødsel.

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	3
Problemstilling	4
Problemformulering	6
Begrebsafklaring	6
Afgrænsning	7
Metode	7
<i>Videnskabsteoretiske overvejelser</i>	7
Fænomenologi.....	8
Hermeneutik.....	8
<i>Vores forforståelse</i>	9
<i>Metodiske overvejelser</i>	9
<i>Søgestrategi</i>	12
<i>Begrundelse for valg af empiri</i>	15
<i>Præsentation af empiri</i>	16
Hosting the others' child? Relational work and embodied responsibility in altruistic surrogate motherhood	16
Satisfaction with surrogate mothering: A relational model	16
Surrogacy: the parents' story	16
"Not my child to give away": A qualitative analysis of gestational surrogates' experience	17
Analyse	17
<i>Validering af empiri</i>	17
Hosting the others' child? Relational work and embodied responsibility in altruistic surrogate motherhood	18
Satisfaction with surrogate mothering: A relational model	19
Surrogacy: the parents' story	19
"Not my child to give away": A qualitative analysis of gestational surrogates' experience	21
<i>Udvælgelse af analysens emner</i>	21
<i>Analyse af empiri</i>	22
Motivation.....	22
Relationen mellem surrogaten og de tiltænkte forældre	26
Moderskabet.....	32
Helbred.....	35
Diskussion	37
<i>Analysens fund</i>	37
<i>Metode diskussion</i>	41
Opgavens videnskabsteoretiske afsæt.....	41
Udvælgelse af empiri	41
Opgavens analyse.....	42
Konklusion	42
Litteraturliste	44
Bilag	47

Problemstilling

“Some people donate organs after they pass or give money to charity. I’ve chosen to offer my body while I’m healthy and vibrant to give the gift of life and family to a deserving couple.”

(Yee, Hemalal, & Librach, 2019, s. 259)

15% af verdensbefolkningen i den reproduktive alder er påvirket af infertilitet (WHO, 2022). Ser man på Dansk Fertilitetsselskabs årsrapporter, kan det konkluderes, at der er et stigende antal påbegyndte fertilitetsbehandlinger, og således en øget efterspørgsel af dette (F. Lemmen, 2018). WHO har erklæret infertilitet som et globalt sundhedsproblem (WHO, 2022), hvilket gør det relevant for både privatpersoner såvel som sundhedsprofessionelle at forholde sig til. Par, som oplever problemer med deres fertilitet, og som ønsker en familie, kan benytte fertilitetsbehandling eller adoptere et barn. I nogle lande, har man yderligere mulighed for at anvende surrogati, hvilket er en kvinde, der bærer og føder et barn, for et andet par, som er fuld eller delvis genetisk ophav til barnet (Etisk-råd, 2013, s. 49). Den danske lovgivning på området blev lavet i 1980’erne, og er sidenhen blevet kritiseret for at være forældet i forhold til den teknologiske udvikling, der er sket indenfor reproduktion. Grundet lovgivningen søger mange danske par til udlandet i håbet om at kunne skabe en familie (Etisk-råd, 2013, s. 50).

I Danmark er det ulovligt at annoncere, at man søger en surrogat eller at man gerne vil være surrogat, samt at formidle kontakt mellem en surrogat og et par (Adoptionsloven, §33, 2019). Dette betyder, at man kun kan bruge en surrogat fra sin omgangskreds. Kvinden må gerne modtage økonomisk kompensation for visse omkostninger, men må ikke få betaling for at bære barnet (Adoptionsloven, §15, 2019). Men kan det betragtes som et arbejde at bære et barn? Kan man leje en livmoder? Og I så fald, hvor meget er et liv værd?

Det er ulovligt for danske læger at assistere kvinden i at blive gravid, hvilket udelukker forældre, der ønsker at være fuldt genetisk ophav til deres barn, eller par, der har brug for en sæddonor (Lov om assisteret reproduktion, § 13, 2019).

Efter barnets fødsel er surrogaten ikke juridisk forpligtet til at give barnet til de tiltænkte forældre, samtidig med, at de tiltænkte forældre ikke har juridisk pligt til at tage imod barnet - dette på trods af at de har lavet en skriftlig aftale om det (Børneloven, §31, 2018). Således opstår spørgsmålet, hvordan man forholder sig, hvis surrogaten ikke vil udlevere barnet, eller de tiltænkte forældre tilsvarende ikke vil tage imod det? Og ligeledes hvordan forholder man sig, hvis graviditeten har et andet udkom end forventet, f.eks. en misdannelse hos barnet?

Ankestyrelsen har tilmed fastslået, at det er dansk almindelig retsopfattelse, at den kvinde, der føder barnet, anses som værende retlig moder for barnet. Dette på trods af, at surrogataftalen eksempelvis er indgået i udlandet, og den tiltænkte moder vha. fertilitetsbehandling er genetisk moder til barnet (Ankestyrelsen, Surrogatmoderskab – en usikker affære, 2021). Skabes moderskab udelukkende gennem graviditet og fødsel? Når par adopterer børn på traditionel vis, bliver de utvivlsomt anerkendt som mor og far, på trods af, at en anden kvinde har født barnet. Dette virker paradoksalt, sammenlignet med lovgivningen om surrogati, hvor en medforælder typisk ikke kan adoptere deres barn.

Efter fødslen kan den genetiske fader, sammen med surrogaten, anerkende faderskab til barnet, og således med hendes samtykke få overført forældremyndigheden. Efter at have boet sammen med barnet i mindst 2,5 år, vil en evt. medforælder kunne ansøge om stedbarnsadoption (Ankestyrelsen, Surrogatmoderskab – en usikker affære, 2021). Hvis der dog er formodning om økonomisk kompensation, som f.eks. ved surrogati i udlandet, så kan medforælderen blive afvist i stedbarnsadoptionen (Adoptionsloven, §15, 2019). Dette kan tænkes at have store konsekvenser for tilknytning til barnet, og udviklingen af forældreskabet, idet disse forældre ikke vil blive anset som forældre af retssystemet, hvilket kan påvirke deres selvfølelse som forældre.

Tilknytningen og familiedannelsen kan yderligere formodes at være udfordret, idet de tiltænkte forældre, der har indgået en surrogataftale, ikke har juridisk ret til fravær og barselsdagpenge. Dog kan den juridisk anerkendte fader modtage fædre- og forældreorlov, men han opnår ikke ret til at være stedfortræder for moderens orlov, som i dette tilfælde er surrogaten, hvilket betyder, at denne del af barselsorloven vil frafalde barnet (Ankestyrelsen, Retsinformation, 2019). En vigtig tid, som velkendt har stor betydning for barnets tilknytning til dets forældre, og omvendt (Brodén, 2015, s. 60). Man kan argumentere for at netop denne familiekonstellation har brug for tid sammen, da familiedannelsen har været anderledes end under traditionelle omstændigheder. Familien er først blevet samlet post partum, i stedet for under graviditeten, og kan derfor først der lære hinanden at kende.

Ifølge Frank Høgholm Pedersen, som er cand.jur. ved Københavns Universitet og forsker i surrogati, er tallet på danske surrogater endnu ukendt, men han formoder, at der årligt kommer 50-100 børn fra udenlandske surrogataftaler til Danmark (Ahrens, 2019). Hertil angiver Etisk råd, at antallet af surrogataftaler tenderer til at være kraftigt stigende (Etisk-råd, 2013, s. 50). Surrogati er generelt et emne der i højere grad bliver diskuteret, debatteret og taget stilling til, både i medierne i form af dokumentarer og politiske kampagner, men også i

faglige forum såsom Etisk Råd (2013) og DSOG (DSOG, 2022). Tilmed har vi i samfundet en tiltagende debat om ligestilling mellem kønnene. Men har vi ligestilling i reproduktion? Og har alle således ret til genetik afkom?

Selvom der er stigende opmærksomhed på surrogati i samfundet, ser vi et bekymrende efterslæb i lovgivningen og sundhedssektorens manglende opmærksomhed på det faglige og etiske dilemma. Eksempelvis siger jordemoderuddannelsens studieordning, at *“Den uddannede kvalificeres til at kunne levere sundhedsydelse i forbindelse med familieplanlægning, familiedannelse og seksuel og reproduktiv sundhed”* (Københavns-Professionshøjskole, 2021, s. 4). På trods af dette, har vi ikke modtaget undervisning omhandlede surrogati som en del af ovenstående. Etiske retningslinjer for jordemødre angiver ligeledes, at vi skal kunne vejlede indenfor ovenstående områder og identificere etiske dilemmaer, hvorfor det undrer os, at vi som kommende jordemødre ikke er klædt tilstrækkeligt på til mødet med surrogatfamilierne, når lovgivningen reelt tillader surrogati i Danmark (Jordemoderforeningen, 2010, s. 2-3).

I dette bachelorprojekt ønsker vi at opnå en dybere forståelse for emnet surrogati, og hvilke problemstillinger det kan bære med sig. For at opnå denne forståelse, vil vi undersøge surrogaterne og de tiltænkte forældres oplevelse, så vi som jordemødre kan møde og favne dem på en hensigtsmæssig og professionel måde. Dette har ført os videre til følgende problemformulering:

Problemformulering

Hvordan oplever surrogaten og de tiltænkte forældre surrogati?

Begrebsafklaring

Altruistisk surrogati: En surrogataftale, hvor surrogaten ikke modtager økonomisk kompensation.

Assisteret reproduktion: Når sundhedspersonale assisterer en kvinde i at blive gravid med donor-sperm og/eller donor-oocyt.

Gestationel surrogati: En surrogat, som er gravid med donor-oocyt (og sperm).

Kommerciel surrogati: En graviditet, hvor surrogaten bliver økonomisk kompenseret af de tiltænkte forældre.

Surrogat: En kvinde der bærer og føder et barn for et par eller en person.

Surrogataftale/Surrogati: En aftale om at en kvinde skal bære og føde et barn for et par eller en person.

Tiltænkt forælder: Et par (eller person) der gennem en surrogataftale, skal være forældre til det barn surrogaten bærer.

Afgrænsning

I følgende afsnit vil vi redegøre for opgavens afgrænsning.

I denne opgave ønsker vi at belyse oplevelsen af surrogati ud fra en kontekst, der er sammenlignelig med Danmark. De etiske dilemmaer og oplevelser, der kan være forbundet med surrogati i lande, der ikke har samme levevilkår som Danmark, ønskes ikke belyst, da denne form for surrogati ikke menes at være overførbart og således ikke brugbar til at undersøge surrogati i en dansk kontekst. Vi har ligeledes ikke fokus på lovgivningen, økonomiske aspekter og barnets perspektiv grundet vores problemformulering samt opgavens begrænsede omfang.

Metode

I de kommende afsnit vil vi redegøre for vores videnskabsteoretiske position, vores forforståelse, søgestrategi og opgavens metode. Dernæst vil vi redegøre for valg af empiri og præsentere denne, samt gennemgå hele opgavens disposition.

Videnskabsteoretiske overvejelser

Gennem vores problemformulering, ønsker vi at opnå en forståelse af surrogaterne og de tiltænkte forældres oplevelser af surrogati. For at opnå denne forståelse, vil vi arbejde indenfor den humanvidenskabelige tradition, da den søger at forstå og fortolke menneskelige sammenhænge (Thisted, 2018, s. 36). Indenfor humanvidenskaben er ontologien, at virkeligheden er afhængig af subjektets egen forståelsesramme, og den epistemologiske antagelse består i, at subjektets oplevelse af verden kan anvendes til at opnå forståelse af menneskelige sammenhænge og fænomener (Thisted, 2018, s. 18).

Når vi således i vores problemformulering taler ind i den humanvidenskabelige tradition, antager vi i vores opgave, at surrogati som fænomen kan belyses gennem surrogaterne og de tiltænkte forældres subjektive oplevelse, og at vi netop igennem disse menneskelige sammenhænge kan opnå forståelse indenfor dette. Vi valgt at stille et fænomenologisk spørgsmål i problemformuleringen, grundet den begrænsede viden indenfor emnefeltet, og

ønsker dermed at få en bredere forståelse for surrogati, fremfor en forståelse for en specifik afgrænsning.

Da vores empiri er fortolket viden af forskerne, er det ikke muligt for os at arbejde fænomenologisk i analysen. Tilmed ønsker vi at benytte teori og begreber for at forstå kompleksiteten i surrogati. Derfor vælger vi at arbejde hermeneutisk i analysen, fordi vi ønsker at fortolke vores empiri til at opnå en ny forståelse, der vil blive diskuteret i opgavens diskussion.

Fænomenologi

I fænomenologien er det subjektet, der er i verdens centrum, da det er subjektet der oplever verden i dets bevidstheds umiddelbare erfaring, også kaldet livsverdenen (Thisted, 2018, s. 64). Denne livsverden indeholder fænomener, som får tilført betydning i den sammenhæng de indgår i og fænomenologien er således en refleksion over, hvorledes denne verden fremtræder for os som oplevelser i vores bevidsthed (Thisted, 2018, s. 64). Med andre ord er fænomenologiens tilgang at forsøge at opnå en forståelse for menneskets livsverden. Når vi således i vores problemformulering efterspørger en dybere forståelse for surrogati som fænomen, er vi, som et led i dette, nødt til at anskue surrogaterne og forældrenes livsverden. Som tidligere beskrevet, er vores empiri fortolket af forskerne, hvorfor vi ikke kan anvende en fænomenologisk tilgang til vores analyse. Således ønsker vi at opnå en forståelse ved hjælp af den kvalitative analysemetode og hermeneutikken, hvor vi anlægger et fortolkede perspektiv på livsverdenen og fænomenet (Thisted, 2018, s. 195).

Ifølge filosof Martin Heidegger, kan fænomenologien tage en hermeneutisk drejning, idet al forståelse, der overføres til en anden, vil blive til formidlet forståelse, som forudsætter en bestemt forståelsesramme. Vi kan således kun ved fortolkning gennem vores egen livsverden forstå fænomenet, hvilket leder os til hermeneutikken (Thisted, 2018, s. 66).

Hermeneutik

Hermeneutikken karakteriseres ved at man arbejder fortolkende, for at undersøge den menneskelige virkelighed. Gennem fortolkningen ønskes ikke at kunne forklare fænomener, men at kunne give en forståelse af dem (Klausen, 2016, s. 154). Det hermeneutiske princip består af, at fortolkning af et fænomen altid vil foregå i en cirkelstruktur, som kaldes den hermeneutiske cirkel (Thisted, 2018, s. 60). Den hermeneutiske cirkel består af tre faser: forforståelsen, forståelsen, og efterforståelsen (Thisted, 2018, s. 71). I denne opgave havde vi

inden begyndelsen en forforståelse af emnet, se afsnit *Vores forforståelse*. Ifølge den tyske filosof Hans-Georg Gadamer betinger forforståelse og forståelse gensidigt hinanden, og forforståelse er derfor nødvendig i enhver forståelsesproces (Klausen, 2016, s. 160). Gennem vores opgave vil vi opnå en forståelse indenfor det emnefelt vores problemformulering afgrænser. Denne forståelse vil vi diskutere i opgavens diskussion (Klausen, 2016, s. 158). Dette vil lede os videre til en efterforståelse - en ny erkendelse.

Hans-Georg Gadamer beskriver endvidere begrebet 'horisontsammensmeltning'.

Horisontsammensmeltning er når to forståelseshorisonter møder hinanden, f.eks. fortolkerens horisont og fænomenets horisont. Dette kan forekomme i forståelsesprocessen, som led i den hermeneutiske cirkel. Horisontsammensmeltningen vil ske, når man har opnået en forståelse af det gældende fænomen. Dette betyder ikke at de to horisonter bliver til en, men at fortolkerens horisont er en anden end før mødet med fænomenets horisont (Thisted, 2018, s. 69).

Vores forforståelse

I følgende afsnit vil vi redegøre for vores forforståelse forud for opgaven.

Vi vil gennem vores opgave og i konklusionen være vores forforståelse bevidst.

Vi har en forforståelse om at surrogaterne ikke ved, hvilke potentielle konsekvenser en surrogataftale kan afstedkomme, både psykisk og fysisk. Vi har en formodning om at surrogaterne ikke kan undgå at knytte sig til fosteret, hvilket kan skabe psykiske udfordringer post partum, når de har overleveret barnet. Tilmed ser vi et ulige magtforhold mellem surrogat og tiltænkte forældre, som potentielt kan blive problematisk. Vores umiddelbare antagelse er, at dette magtforhold kan indeholde en potentiel udnyttelse af begge parter. Magtforholdet består i, at surrogaten bærer barnet, og således har juridisk ret til selvbestemmelse, også selvom dette betyder, at surrogatens handlinger ikke er til barnets bedste. Og omvendt, at forældrene betaler penge for at surrogaten bærer deres barn, og at dette økonomiske aspekt kan skabe ulighed.

Metodiske overvejelser

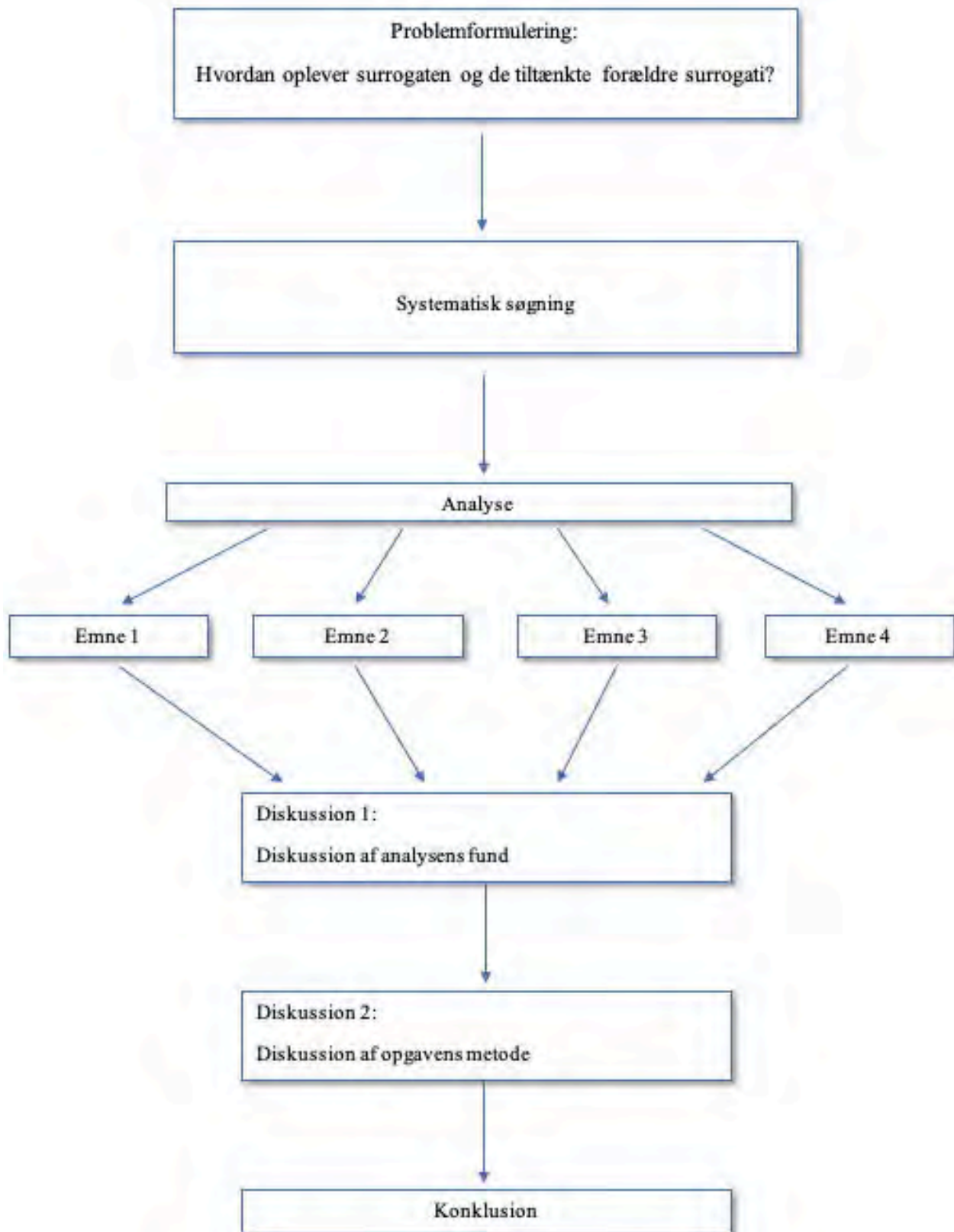
Denne opgave er i sin metodiske tilgang et litteraturstudie, hvor vi ønsker at undersøge den allerede eksisterende empiri, som der er på området, til at belyse opgavens problemstilling og tydeliggøre, hvad opgaven kan bidrage med i en faglig kontekst (Thisted, 2018, s. 214).

Vi har valgt at anvende kvalitativ empiri, på baggrund af de ovenstående

videnskabsteoretiske overvejelser.

I analysen vil vi anvende *Vurdering af kvalitative studier* (VAKS) til validering af vores empiri (Høstrup, Schou, Poulsen, Larsen, & Lyngsø, 2009). På baggrund af, at surrogati eksisterer i begrænset omfang i dansk jordemoderfaglige kontekst, belyser vi således et emnefelt, der er begrænset viden og erfaring indenfor. Vi har derfor valgt at arbejde ud fra en bredere problemformulering, for at kunne favne alle de relevante pointer der findes i parternes oplevelser. For at besvare vores problemformulering, ønsker vi at lave et litteraturstudie til at belyse relevante temaer og begreber indenfor oplevelsen af surrogati (Thisted, 2018, s. 214). Gennem vores analyse ønsker vi at analysere os frem til pointer, der er essensen af oplevelsen surrogati. Dette vil vi gøre ved at lave en tabel over alle studiers pointer og resultater, og herefter samle disse resultater i overordnede emner til vores analyse. Dybere forklaring for emneudvælgelsen og anvendelsen af tabellen ses i afsnit *Udvælgelse af analysens emner*. Når vi vælger at strukturere vores analyse således, arbejder vi induktivt, fordi vi tager udgangspunkt i vores empiri, og ikke er styret af bestemte teorier eller modeller (Thisted, 2018, s. 47). Analysens emner er således udsprunget af empirien, og ikke fastlagt på forhånd. Vi har valgt at anvende VAKS til validering af vores studier, for at kvalitetssikre vores empiri (Høstrup, Schou, Poulsen, Larsen, & Lyngsø, 2009). Vi vil i analysen løbende præsentere relevant teori, som både anvendes til at være fortolkende, perspektiverende og uddybende af vores empiri. Når vi belyser et emne, hvortil der findes begrænset viden, medfører dette også begrænsede muligheder for anvendelse af relevant teori på alle analysens fund. Vi antager, at ikke alle aspekter af surrogati som fænomen vil kunne forklares eller belyses gennem kendt teori, og vi vil således kun anvende teori i vores analyse såfremt denne vurderes relevant.

Analysens fund og opgavens metode vil herefter diskuteres i opgavens diskussion, og sammen med konklusionen vil dette lede os frem til nye perspektiver. Opgavens struktur ses i følgende figur 1:

Figur 1, Opgavens struktur

Søgestrategi

I følgende afsnit vil vi redegøre for vores søgestrategi og begrunde vores valg af artikler til besvarelse af vores problemformulering.

Vores problemformulering taler ind i en kvalitativ tilgang, hvorfor vores litteratursøgning var en systematisk søgning i databaserne PubMed, Cinahl og PsycINFO. PubMed (Public Medline) er en medicinsk international database fra National Library of Medicine, Cinahl (Cumulative Index to Nursing and Allied Health Literature) er en sygeplejefaglig database, og PsycINFO er en database som indeholder litteratur indenfor det psykologiske felt (Glasdam, 2015, s. 43-45). Databaserne er udvalgt, da de indeholder internationalt sundhedsfaglig og psykosocialt empiri (Glasdam, 2015, s. 43-45). Vi valgte at søge i 3 databaser, for at søge bredt og således finde den mest relevante empiri til besvarelse af vores problemformulering. Vores systematiske søgning tog udgangspunkt i PICo, da denne søgestrategi er særligt egnet indenfor det sundhedsfaglige felt (Peoples & K. Kristensen, 2021, s. 112). Vi samlede relevante emneord for hhv. "Population", "Interest" og "Context" kategorierne, og indsatte de disse emneord i PICo-skemaet, som vist i Figur 2:

Population	AND	Interest	AND	Context
Surrogate mother		Experience		Midwife
OR		OR		
Surrogacy		Interviews		
OR		OR		
Surrogate motherhood		Qualitative studies		
OR		OR		
Surrogate pregnancy		Ethical dilemma		

Figur 2, Udfyldt PICo tabel med emneord

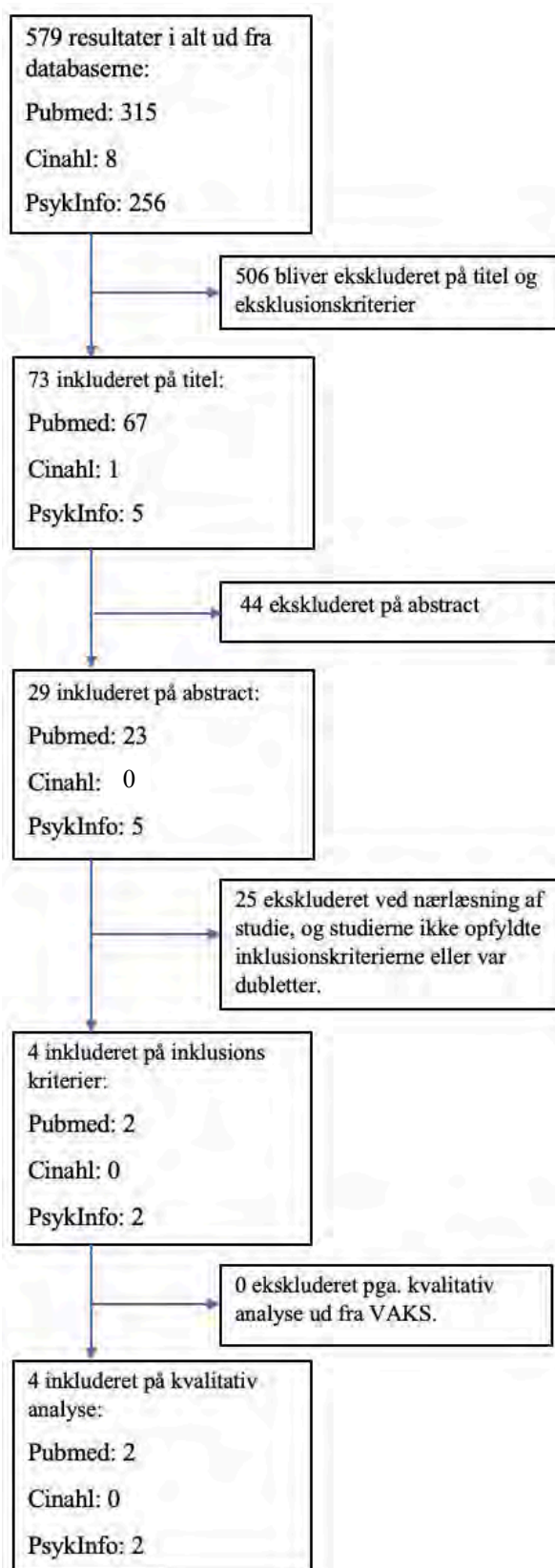
Herefter søgte vi på hvert emneord enkeltvis i databaserne, for at se, hvilke resultater søgningen afstedkom. Tilmed søgte vi efter ordene i MeSH databasen, for at sikre os, at vores søgeord havde den rette betydning (Glasdam, 2015, s. 43).

Efterfølgende sammensatte vi vores søgninger med de boolske operatører OR eller AND, ud fra PICo (Se figur 2), for at søge specifikt indenfor vores emnefelt (Glasdam, 2015, s. 39).

Som vist i figur 3 startede vi med at søge i databasen PubMed. Her fik vi 315 resultater, se bilag 6.1. Vores initiale eksklusionskriterier var studier fra ikke vestlige lande, kvantitative undersøgelser, samt studier på andre sprog end engelsk eller nordisk. Endvidere har vi valgt at sætte et tidsinterval fra år 1980-2022 for vores søgning, da lovgivningen omkring surrogati blev etableret i år 1980, og vi samtidig ønsker at afsøge et bredt publikationsfelt. Vores inklusionskriterier var studier, der omhandlede surrogati og oplevelsen heraf. Ud fra disse kriterier bedømte vi relevansen af studierne overskrifter, hvorved vi fandt 67 studier. Efter nærmere revision af studierne abstract fandt vi 23 artikler relevante. Disse artikler gennemgik vi systematisk, og fravalgte de artikler, der omhandlede andre aspekter af emnet, som ikke var relevante for vores problemformulering. Heraf endte vi med 2 artikler.

Tilsvarende søgte vi på vores emneord fra PICo i Cinahl. Her fik vi 8 resultater. Vi anvendte samme inklusion- og eksklusionskriterier som i PubMed, hvilket efterlod os med 0 artikler, se bilag 6.2.

Til slut søgte vi i databasen PsykInfo. Her søgte vi på samme emneord som i PubMed og Cinahl, og fik 0 resultater. Vi fjernede "Context", altså "Midwife", hvoraf vi fik 256 artikler, se bilag 6.3. Vi brugte samme inklusion- og eksklusionskriterier og fravalgte ud fra overskifterne artikler som ikke omhandlede vores emne. Heraf fik vi 5 artikler. Blandt de 5 artikler, var der 2 artikler som vi ikke kunne få adgang til, da der kun fandtes et kort abstract fra dem, samt 1 artikel, som blot var et essay i et sundhedsfagligt tidsskrift. Dette efterlod os med 2 artikler fra PsykInfo.

Figur 3, Oversigt over søgestrategi

Som et endelig tiltag for at afdække søgefeltet anvendte vi kædesøgning, hvor vi udforskede studierne referenceliste for eventuelle andre relevante studier (Glasdam, 2015, s. 38). Her fandt vi ingen relevante studier. Derudover søgte vi på studierne rubrikker i databasen Scopus, for omvendt at undersøge, hvilke andre studier eventuelt havde henvist dertil, og om disse kunne være relevante (Aggerbeck, 2019). Herved fandt vi ikke yderligere relevant empiri.

Vi stod nu tilbage med 2 artikler fra PubMed og Cinahl, og 2 artikler fra PsykInfo. For at vurdere studierne kvalitet og således hvorvidt vi ville anvende dem i vores analyse, benyttede vi redskabet VAKS på de tilbageværende studier (Høstrup, Schou, Poulsen, Larsen, & Lyngsø, 2009). VAKS er et værktøj som anvendes til at vurdere og bedømme kvalitative studier indenfor det sundhedsfaglige område, hvorfor vi fandt denne metode relevant til vurdering af vores studier (Høstrup, Schou, Poulsen, Larsen, & Lyngsø, 2009). VAKS skemaet er inddelt i 5 kategorier; *formelle krav*, *troværdighed*, *overførbarhed*, *konsistens*, og *transparens*. Hver kategori indeholder 5-7 spørgsmål, som man scorer mellem 1 og 4. Gennemsnittet af den samlede pointscore i hver kategori, sammenlægges til en endelig score.

I følgende figur 4 ses en oversigt over studierne VAKS score:

Studier	Score
Hosting the others' child? Relational work and embodied responsibility in altruistic surrogate motherhood	17,1
Satisfaction with surrogate mothering: A relational model	16,4
Surrogacy: the parents' story	15,4
"Not my child to give away": A qualitative analysis of gestational surrogates' experience	14,5

Figur 4, Resultater af VAKS score

Ifølge VAKS, kan de artikler, der scorer ≥ 10 , men < 15 anbefales med forbehold, og hvis artiklen scorer ≥ 15 kan den anbefales til videre brug. Ud fra tabellen ovenfor kan det udledes, at 3 studier kan anbefales, og 1 studie kan anbefales med forbehold. Vi vil i afsnit *validering af empiri* uddybe analysen af empirien vha. VAKS. Se hertil også bilag 1-4 for de udfyldte VAKS-skemaer.

Begrundelse for valg af empiri

I følgende afsnit vil vi begrunde vores valg af empiri.

På baggrund af VAKS scoren af studierne, har vi valgt at anvende alle fire studier i analyseafsnittet. Heraf kan 3 af studierne anbefales, hvorfor vi har valgt at inddrage disse. Det sidste studie kan anbefales med forbehold, og vi har valgt at anvende studiet, da det tilsvarende de andre studier opfylder in- og eksklusionskriterier, samt at studiet ligger højt i VAKS kategorien 'anbefales med forbehold'. Se yderligere gennemgang af og begrundelse for anvendelsen af studiet "Not my child to give away" under afsnit *Validering af empiri*. Vi vurderer, at dette studie, sammenlagt med de øvrige studier, vil kunne besvare vores problemformulering. I Figur 5 ses en overordnet oversigt over studierne:

Titel	År	Land	Deltagere	Metode	Temaer
Hosting the others' child? Relational work and embodied responsibility in altruistic surrogate motherhood - Toledano, S. J., & Zeiler, K.	2017	Studiet er fra Sverige. Population er fra USA, Canada og Australien <u>Udgivet i:</u> Feminist Theory	7 Surrogater	Dybdegående, semi-strukturerede interview. 6 over e-mail, 1 over skype.	Relationen til forældrene præ-surrogati, deres motivation og hvordan de spurte forældrene. Tilgangen til graviditeten, ansvarsfølelsen og forventninger under graviditeten.
Satisfaction with surrogate mothering: A relational model - Hohmand, M. M., & Hagan, C	2001	USA – Californien <u>Udgivet i:</u> Journal of Human Behavior in the Social environment	17 surrogater	Semi-struktureret interview	Fire overordnet temaer: Motivation, befrugtningmetode, kultur, sundhed. Herunder 8 undertemaer.
Surrogacy: the parents' story - Kleinpeter, C. B	2002	USA – Californien <u>Udgivet i:</u> Psychological Reports	26 forældre (Men 6 personer deltog 2 gange, hvorfor der i alt er 32 individuelle oplevelser)	Semi-struktureret interview	Syv temaer: Motivation, bekymringer om surrogati, værste & bedste oplevelser, kvaliteter hos surrogaten, forhold med surrogaten, og social støtte.
"Not my child to give away": A qualitative analysis of gestational surrogates' experience - Yee, S., Hemalal, S., & Librach, C	2019	Canada <u>Udgivet i:</u> Elsevier	184 surrogater	Spørgeskema	Tre overordnet temaer: "smuthuller" ved juridisk usikkerhed, støtte til ikke betalt surrogati, og støtte til betalt surrogati. Herunder 6 undertemaer: Motivation, relation til de tiltænkte forældre, relation med den nyfødte, netværk, offentliggørelse, personlig tilfredshed, tilfredshed i relationer.

Figur 5, Oversigt over empiri

Præsentation af empiri

I følgende afsnit vil vi præsentere analysens empiri.

Hosting the others' child? Relational work and embodied responsibility in altruistic surrogate motherhood

Det svenske studie er et kvalitativt studie, som er udgivet i 2017 (Toledano & Zeiler, 2017). Studiet ønsker at undersøge altruistisk surrogati og relationen mellem surrogat og de tiltænkte forældre, set fra surrogaternes perspektiv. Formen for surrogati har udelukkende været gestationel. Den hertil udvalgte population af i alt 7 surrogater er fra USA, Canada og Australien. Rekrutteringen af disse er foretaget på to måder: Ved direkte henvendelse til kvinder gennem offentlige medier, da disse kvinder har været offentlige om deres deltagelse i surrogati, eller ved at uddele pjecer med projektinformationer til fertilitetsklinikker, hvor interesserede deltagere selvstændigt kunne tage kontakt. For at undersøge oplevelsen har forskerne valgt at anvende dybdegående, semi-strukturerede interviews. Pga. forventningen om, at deltagerene ville føle sig mere trygge og således mere tilbøjelige til at tale om sårbare oplevelser, blev 6 interviews foretaget over e-mailkorrespondance, og 1 interview over samtale-mediet Skype. Disse interviews blev transskriberet og kodet, hvoraf der udsprang to overordnede emner til videre analyse. Disse emner kan ses i Figur 5.

Satisfaction with surrogate mothering: A relational model

Det kvalitative studie fra 2001, har til formål at undersøge surrogaternes oplevelse af surrogati, så sundhedsprofessionelle kan anvende det i deres praksis (Hohmand & Hagan, 2001). Der er inkluderet 17 surrogater fra USA (Californien), som har båret et eller flere børn for andre par. Deltagerne blev rekrutteret gennem et privat surrogatbureau i syd Californien, som sendte breve ud til surrogaterne omhandlende forskningsprojektet, hvortil de skulle ringe til forskerne og tilmelde sig projektet. Deltagerne blev interviewet med semistruktureret interviews, som blev transskriberet, kodet og heraf valgt temaer til analyse. De udvalgte temaer ses i Figur 5.

Surrogacy: the parents' story

Det amerikanske studie er et kvalitativt studiet, som er udgivet i 2002 (Kleinpeter, 2002). Studiet ønsker at undersøge de tiltænkte forældres oplevelse af surrogati. I studiet deltog 26 forældre, hvoraf 24 var kvinder. Nogle af deltagerne har tidligere børn gennem surrogati, og således indeholder studiet i alt 32 individuelle erfaringer med surrogati. For at rekruttere

deltagerne sendte forskerne breve ud til klienter fra et surrogat-bureau, hvor interesserede klienter kunne henvende sig. Alle klienter, der siden åbningen af dette bureau i 1991 har deltaget i et surrogati-forløb er blevet kontaktet. Forskerne har valgt at anvende semi-strukturerede interviews, som blev udført over telefon. Efter transskription og kodning blev der udledt 8 emner, som repræsenterede de tiltænkte forældres oplevelse. Disse emner kan ses i Figur 5.

“Not my child to give away”: A qualitative analysis of gestational surrogates’ experience

Det kvalitative studie fra 2019 har til formål at undersøge hvordan surrogater oplever altruistisk surrogati (Yee, Hemalal, & Librach, 2019). Der var inkluderet 184 surrogater fra Canada, som blev rekrutteret gennem alle canadiske surrogatibureauer og platforme som sociale medier. Kvinderne svarede på et spørgeskema online, med mulighed for uddybelse af svar. Der blev i alt indsamlet 9446 ord, som blev kodet og heraf udvalgt temaer til analysen. Temaerne ses i Figur 5.

Analyse

I det følgende afsnit vil vi validere vores empiri og beskrive udvælgelsen af analysens emner. Herefter analyseres empirien.

Validering af empiri

Som beskrevet i det tidligere afsnit *Begrundelse for valg af empiri* har vi udvalgt vores empiri vha. analyseredskabet VAKS, se bilag 1-4 for den fulde analyse. I det følgende afsnit vil vi uddybe valideringen af vores udvalgte empiri. Med afsæt i VAKS-scoren vil vi validere studierne under begreberne *intern* og *ekstern validitet*. Disse begreber fortæller os om, hvor gyldig vores empiri er ift. om studierens problemstilling hænger sammen med det, som studierne reelt undersøger (Thisted, 2018, s. 165). En høj intern validitet betyder, at studiets resultater svarer på studiets problemstilling, og vi undersøger således i hvor høj grad studierne er troværdige indenfor studiets egne rammer (Thisted, 2018, s. 166). Idet VAKS er et redskab til at kvalitetssikre sundhedsfaglige studier, argumentere vi for, at en høj VAKS-score vil svare til en høj intern validitet (Høstrup, Schou, Poulsen, Larsen, & Lyngsø, 2009, s. 1). Den eksterne validitet angiver, i hvilket omfang studierne resultater kan overføres til andre sammenhænge eller populationer (Thisted, 2018, s. 166). Denne validering er vigtig

mhp. vurderingen af, om vi kan overføre studierne resultater til dansk jordemoderfaglig praksis.

Vi vil i det følgende gennemgå hvert enkelt studie, og analysere de vigtigste pointer i valideringen af empirien.

Hosting the others' child? Relational work and embodied responsibility in altruistic surrogate motherhood

Dette studie ønsker at undersøge surrogaters oplevelse af altruistisk surrogati, med særligt fokus på relationen blandt parterne. Studiet scorer højt i point fra VAKS med 17,1 point, se bilag 3. Særligt scorer studiet højt i emnerne *konsistens* og *troværdighed*, idet studiets formål og metode er velbeskrevet, der ses en klar fremstilling af analysens fund, fundene er troværdige, citaterne understøtter forskernes pointer, samt der er en gennemgående gennemsigtighed i forsknings- og analyseprocessen. Studiet er blevet godkendt af *Regional ethics committee of linköping, Sweden*, og deltagerne har underskrevet en samtykkeerklæring før deltagelse i studiet, som styrker studiets forskningsetik.

Som tidligere beskrevet, er rekrutteringen af studiets deltagere foretaget igennem en fertilitetsklinik og ved direkte henvendelse til offentlige personer, som har deltaget i surrogati. Denne rekrutteringsform kan risikere at blive selektiv, idet forskerne muligvis udvælger deltagerne ud fra et særligt motiv, eller en given forforståelse. Forskerne angiver ikke, hvorfor netop disse deltagere er blevet kontaktet, og der ses ligeledes igen nærmere beskrivelse af deltagernes demografi. Om deltagerne således giver et nuanceret billede af deres oplevelse af surrogati, er hermed usikkert. Hertil er en af studiets svagheder, at forskerne ikke beskriver deres forforståelse, hvilket især er problematisk, idet de anvender teori i deres analyse. Hertil har forskerne ikke været tydelige i deres beskrivelse af interviewformen, idet forskerne blot henviser til en fodnote på bagerste side til, at interviewene er fortaget over e-mailkorrespondance. I forhold til forskningsspørgsmålet er dette metodevalg således mindre oplagt, sammenlignet med andre metoder, såsom fysisk afholdte semi-strukturerede interviews.

Studiets eksterne validitet vurderer vi til at være høj, men med forbehold, da Danmark har et andet lovgrundlag angående surrogati sammenlignet med f. eks. USA. Det kan derfor mistænkes, at lovgivningen i et givent land kan påvirke parternes oplevelse af surrogati. Dog er det en fordel, at studiet har deltagere fra hhv. USA, Canada og Australien, idet lovgivningen om surrogati i disse lande er forskellig, og oplevelsen således i mindre grad er

afhængig af en specifik lovgivning i et bestemt land. Eksempelvis er kommerciel surrogati ikke lovligt i Canada, hvilket øger overførbareheden til danske forhold (Yee, Hemalal, & Librach, 2019, s. 257). Studiets manglende beskrivelse af deltagerne svækker studiets overførbarehed til en evt. dansk sammenhæng. Alligevel vurderer vi, at studiets resultater kan anvendes til vores videre analyse, idet studiet scorer højt i VAKS og opfylder vores in- og eksklusionskriterier.

Satisfaction with surrogate mothering: A relational model

Gennem en systematisk gennemgang og vurdering af studiet med VAKS kan studiet anbefales, grundet en score på 16,4. Se bilag 4 for studiets VAKS skema.

Studiet formål var at undersøge surrogaternes oplevelse, så sundhedsprofessionelle kunne anvende dette i deres praksis. Studiet blev godkendt af University 'Human subjects', og vi vurderer den interne validitet som værende høj, grundet følgende:

Studiet har anvendt semistruktureret interviews til at undersøge surrogaternes oplevelse, hvilket vi finder relevant som valg af metode. Interviewene er optaget, transskriberet og kodet, hvor der afstedkom temaer til analysen, hvilket skaber en højere grad af troværdighed af analysens fund. Forskerne anvendte teorier til at udvikle en 'relationsmodel' i analysen, som de har anvendt til at fremlægge analysen fund. Vi vurderer metoden og analysen som værende transparent, grundet forskernes beskrivelse af analyseprocessen og valg af metode. Forskernes forforståelse og hvordan denne står i relation til analysens fund, ses ikke beskrevet i studiet, hvilket svækker den interne validitet. Dog beskriver forskerne at have deltaget aktivt i analysen, hvilket gør forforståelse endnu vigtigere. Deltagerne er blevet rekrutteret fra ét surrogatbureau samt fra en annonce i et magasin. Forskerne kontaktede ikke selv kvinderne, men sendte breve ud gennem bureauet, og nævner selv rekrutteringen som værende en begrænsning i studiet. Dette svækker studiets eksterne validitet, fordi overførbareheden til en lignende population kan være begrænset (Thisted, 2018, s. 166). Forskerne beskriver at studiets resultater ikke kan generaliseres til alle surrogater, men derimod kan hjælpe med at skabe en forståelse for surrogaternes oplevelse, hvorfor vi vælger at anvende studiet.

Surrogacy: the parents' story

Dette studie ønsker at undersøge de tiltænkte forældres oplevelse af surrogati, og scorer 15,4 i VAKS, hvorfor det kan anbefales til videre brug i analysen, se bilag 1. Studiet forklarer

baggrunden for undersøgelsen med relevant litteratur, samt beskriver og begrundet relevant metode til studiets analyse. Studiet scorer højt i dets troværdighed, idet metoden er velvalgt mhp. studiets formål. Der er anvendt en induktiv fremgangsmåde, idet forskerne understreger, at de bevidst fravælger anvendelse af litteratur i deres analyse, og dermed vil lade analysefundene tale for sig selv. Studiets konsistens scorer også højt, idet der eksempelvis ses en klar fremstilling af resultaterne. Dog indeholder studiet ikke en konklusion, men derimod blot en diskussion af resultaterne, hvorfor studiet scorer lavt i overensstemmelsen mellem analysefund og dets konklusion. Forskerne rekrutterer deltagerne igennem ét enkelt surrogatbureau, men der ses ingen nærmere begrundelse af udvælgelsen af netop dette bureau. Forældrenes oplevelsen af surrogati kan således være præget af netop dette specifikke bureau, og studiet ville have haft en større troværdighed, hvis deltagerne eksempelvis var rekrutteret igennem flere forskellige bureauer. At deltagerne derudover blev rekrutteret igennem breve, der blev udsendt fra surrogatbureauet, som forældrene har stået i direkte kontakt med, kan være en risiko for, at de forældre, der muligvis har haft dårlige oplevelser med surrogati eller selve surrogatbureauet, ikke har ønsket at svare tilbage. Herved er der risiko for en mulig polarisering ved rekrutteringen af deltagere. Studiet angiver selv, at svarprocenten ligger på 36%, hvilket forskerne mener er lav. Forskerne rekrutterede forældre der har deltaget i surrogati for op til 10 år tilbage, hvilket de bl.a. mistænker for at være årsag til den lave svarprocent. Samtidig kan det mistænkes, at nogle af forældrenes oplevelse kan være påvirket eller svækket af, at der netop er gået lang tid mellem deltagelsen i surrogati og interviewtidspunktet. Således udgør studiets snævre rekruttering og tidsramme et af dets svagheder.

Studiets eksterne validitet vurderes til at være overordnet høj, idet forskerne i deres diskussion bl.a. angiver at deltagernes demografi, i form af alder, etnicitet og indkomst, er sammenlignelige med andre surrogatbureauer. Dog med forbehold for, at studiets deltagere er rekrutteret fra ét enkelt bureau, og at der kan være risiko for, at deltagere med dårlige oplevelser ikke har ønsket at deltage. Idet USA er et vestligt land, kan dette sammenlignes med dansk praksis, særligt mhp. den sundhedsfaglige standart. Dog er kommerciel surrogati lovligt i USA, modsat Danmark, og forældrenes oplevelse kan således være påvirket af juridiske forhold. Dermed kan studiets resultater overføres til dansk praksis med forbehold.

“Not my child to give away”: A qualitative analysis of gestational surrogates’ experience

Gennem validering af studiet med VAKS, fandt vi, at studiet kunne anbefales med forbehold, grundet en score på 14,5, se bilag 2. Forskerne ønskede at undersøge surrogaternes oplevelse af altruistisk surrogati. Studiet blev godkendt af ‘University of Torontos Research Ethics board’ og kvinderne deltog frivilligt og anonymiseret i undersøgelsen, samt gav samtykke til studiets betingelser. Studiets metodemæssige fremgangsmåde samt analyseprocessen ses beskrevet, hvilket bidrager til, at studiet bliver transparent og styrker den interne validitet. Studiet har indhentet data gennem spørgeskemaer, som er blevet testet af fagfolk og herefter sendt ud til alle surrogatbureauer i Canada, samt reklameret for på de sociale medier. Forskerne har efterfølgende indsat resultaterne i et Excelark, kodet disse og heraf fundet emner til analysen. Det ses ikke beskrevet, hvem der har udarbejdet spørgeskemaerne, samt hvem der har lavet studiets analyse. Ligeledes begrundes anvendelsen af spørgeskema som metode til dataindsamling ikke, og vi vurderer dette metodevalg mindre oplagt, når man ønsker at undersøge oplevelsen af surrogati som et komplekst fænomen. Dette svækker studiets interne validitet og har medvirket til, at studiet er blevet vurderet til ‘anbefalet med forbehold’. Tilmed beskriver forskerne ikke deres forforståelse, eller hvorledes de har deltaget i forskningsprocessen, hvilket også svækker den interne validitet. Studiet har rekrutteret deltagere gennem alle canadiske surrogatbureauer og sociale medier, hvilket styrker den eksterne validitet og overførbarehed. Dette studie omfatter altruistisk surrogati, hvilket er overførbart til dansk praksis.

Udvælgelse af analysens emner

Til udvælgelsen af analysens emner har vi valgt at opliste og samle studierne udvalgte tematikker i en tabel, hvoraf vi fandt følgende emner: Motivation, relationer, kultur, ansvar, forventninger, bekymringer, tilknytning, at give barnet fra sig, kontakt til den nyfødte, surrogaternes helbred, befrugtningsmetode, sundhedspersonalets rolle og personlig tilfredshed. Alle studierne resultater er illustreret i tabellen og kan ses i bilag 5. Til vores videre analyse valgte vi at gruppere emnerne. Heraf udsprang følgende kategorier:

- Motivation, herunder:
 - o Personlig tilfredshed
- Relation, herunder:
 - o Surrogat og de tiltænkte forældre

- Kultur, ansvar, forventninger og bekymringer
- Moderskab, herunder:
 - Tilknytning
 - At give barnet fra sig
 - Kontakt til den nyfødte
- Helbred, herunder:
 - Befrugtning

Deltagerne har angivet følgende emner som værende mindre relevant for oplevelsen af surrogati: Relationen med surrogatens partner, relationen med surrogatbureauet, relationen med den udvidede familie, relationen med venner, relationen til samfundet og sundhedspersonalets rolle. Vi har derfor valgt at udelukke emnerne fra vores analyse, da disse i mindre grad ville kunne bidrage til at besvare vores problemformulering.

Analyse af empiri

I følgende afsnit vil vi analysere vores empiri med udgangspunkt i valgte tematikker, som beskrevet i afsnit *Udvælgelse af analysens emner*.

Motivation

I følgende afsnit analyseres forældrenes og surrogaternes motivation. Motivationen for surrogati er et emne, der er beskrevet i alle fire studier, og som ifølge dem udgør en stor del af oplevelsen, se *Emneoversigt* i bilag 5.

I afsnittet vil vi benytte teori og begreber fra Immanuel Kant og Henrik Jørgensen.

Immanuel Kant (1724) var en tysk filosof, som beskæftigede sig med etik og moral, og blev blandet andet kendt for sit kategoriske imperativ. Det kategoriske imperativ er Kants bud på måden, hvorpå vi anskuer morale, og lyder således: *"Handl således, at grundlaget for din beslutning altid tillige kan gælde som princip for en almengyldig lovgivning"* (Etisk-råd, 2013, s. 32). Hvis en person f.eks. anvender en anden person som et middel til at opnå sit eget mål, vil personen ikke handle efter det kategoriske imperativ, og det anses derfor som værende umoralsk og uværdigt. Heraf kommer Kants værdighedsbegreb, som beskriver at man ikke kun må bruge andre mennesker som et middel, da det krænker deres værdighed. Dette betyder overordnet, at man skal respektere andre menneskers autonomi (Etisk-råd, 2013, s. 32).

Filosof Henrik Jørgensen (1961) arbejder nutidigt i Etisk råd og har tidligere skrevet en ph.d. omhandler om autonomi og bioetik. Heri undersøger og beskriver han bl.a. altruistisk surrogati, og den potentielle udnyttelse af surrogaten, som han mener det indbefatter. Denne udnyttelse begrundes han systematisk gennem sin analyse, og vi vil i dette afsnit udfolde nogle af disse argumenter (Jørgensen, 1997).

De tiltænkte forældres motivation

I *“Surrogacy: the parents’ story”* beskriver forældrene, at hovedårsagen til valget af surrogati har været infertilitet, grundet gentagende aborter, hysterektomi, cancer eller hepatitis C (Kleinpeter, 2002, s. 209). For nogle var graviditet altså umuligt, eller indebar en høj risiko for sundhedsskadelige komplikationer. Motivationen for at vælge surrogati var, at forældrene udtrykte et ønske om at have biologiske børn. Alle fædrene var biologisk ophav til de kommende børn, og tilsvarende var 15 ud af de 24 kvinder biologiske mødre. Eksempelvis udtaler en af mødrene således: *“If I wanted a biological child, I had no option. I couldn’t carry my own baby but I kept getting pregnant. I had nine miscarriages. My husband and I wanted a family and we really did not want to adopt.”* (Kleinpeter, 2002, s. 209). Fordi kvinden ikke selv kunne bære sine børn, og parret ikke ønskede adoption, var surrogati altså den eneste mulighed for familieførelse hos det pågældende par.

Endvidere beskrives, at motivationen for surrogati var at undgå adoption og de udfordringer, der kan være forbundet med dette. Nogle beskrev, at de levede i en ’traditionel familie’, og derfor ikke anså adoption som en mulighed for familiedannelse (Kleinpeter, 2002, s. 209).

Andre var bekymrede for at blive valgt fra eller at den biologiske moder ville fortryde inden fuldendelse af adoptionen. Eksempelvis siges: *“We were older than most couples. I was in my late 40s. We thought that if we had gone the adoption route, not too many young 18-year-old pregnant girls were going to pick a couple our age ... we feared that we would not be selected. ... Also, about 5% of surrogate mothers change their minds versus 40% of adoption oriented birth mothers change their minds. So it just seemed to us like a safer, more secure, more guaranteed route.”* (Kleinpeter, 2002, s. 209). Således så dette forældrepar surrogati som en mere sikker metode til familiedannelse. Forældrene havde altså et højt ønske om biologiske børn, og deres præferencer førte dem til at søge surrogater, til at realisere deres ønske. Med andre ord symboliserer disse surrogater de tiltænkte forældres eneste mulighed for at blive forældre, og surrogaterne kan således blive betragtet som et middel i forældrenes motivation. Ifølge filosofen Immanuel Kant, skader det et menneskes værdighed, hvis man

udelukkende bruger det som et middel, da menneskets iboende værdi således ikke anerkendes (Etisk-råd, 2013, s. 32). Ydermere påstår han, at et menneske aldrig kun må blive brugt som et middel, men at menneskeheden i personen altid skal være formålet i ens handlinger i sig selv (Kversøy, 2006, s. 48). Han udelukker dog ikke, at man aldrig må bruge et menneske som middel, hvis altså man samtidig bruger menneskeheden som formål (Etisk-råd, 2013, s. 32). Forældrenes motivation om at anvende surrogati kan således ud fra Kants værdighedsbegreb krænke surrogaternes værdighed, da motivet reducerer surrogaten til at være et middel.

Ny forståelse

Motivationen hos de tiltænkte forældre har været ønsket om et genetisk barn, samt at de anser surrogati som en mere sikker og således tryggere måde at opnå forældreskab på. Denne motivation kan ud fra Kants begreb om *værdighed* skabe et dilemma mhp. at forældrene benytter et menneske som et middel til at opnå deres ønske, hvilket krænker surrogaternes værdighed.

Surrogaternes motivation

Når vi ser på motivationen hos surrogaterne, er den største motivation, at surrogaterne har været vidne til par, som har kæmpet med infertilitet. Deres lidelse og frustration har fået surrogaterne til at reflektere over deres egne ukomplicerede graviditeter, og at netop deres krop kunne være løsningen til parrenes sorg (Toledano & Zeiler, 2017, s. 166). Eksempelvis udtaler en surrogat: *“So many people have a hard enough life and to go through the problems that come with infertility is heartbreaking. I have seen first-hand how a family struggles not bearing a child and every person be it straight, gay, transgender or even a different race deserves to hold a child in their arms that they call their own.”* (Yee, Hemalal, & Librach, 2019, s. 259). Her mener surrogaten altså, at alle har fortjent at have et barn og at netop hun står i den position at kunne give dem det. Hun kan altså forløse den smerte, som barnløshed kan medføre.

For nogen var surrogati en mulighed hvorpå de kunne udvise taknemmelighed for deres ukomplicerede og vellykkede graviditeter og fødsler. I følgende citat beskriver en kvinde denne taknemmelighed: *“Surrogacy is my way of saying thank you to the universe for blessing me with the ability to have had an amazing pregnancy and birth experience without any complications.”* (Yee, Hemalal, & Librach, 2019, s. 259) Kvinden beskriver hvordan

surrogati for hende, var en måde at takke 'universet' for hendes ukomplicerede graviditet og fødsel.

I studierne beskrev kvinderne at støtte fra familie og venner var en vigtig faktor i surrogatprocessen - både i beslutningen om at blive surrogat, men også undervejs i processen (Yee, Hemalal, & Librach, 2019, s. 261). Det havde altså betydning for kvinderne om de havde et godt netværk, når de tog beslutningen om at blive surrogater, samt hvordan de klarede udfordringerne undervejs i processen, og hermed hvordan de oplevede surrogati (Yee, Hemalal, & Librach, 2019, s. 261). En kvinde beskrev tilmed, at surrogati var en måde at sætte et godt eksempel for sine børn, og lære dem om ansvar og næstekærlighed (Hohmand & Hagan, 2001, s. 78).

Derudover angiver nogle af surrogaterne fra studiet *Satisfaction with Mothering*, at penge udgjorde en del af motivationen: *"I'm a single parent and I needed an extra income. Once, I got into it, there was a lot I had to learn. The feeling I got from the couple was "damn happy." I would have done it for them, even if they had not paid me to do it."* (Hohmand & Hagan, 2001, s. 78). Her har pengene altså været en bærende faktor i beslutningen om surrogati, men viste sig senere at være af mindre betydning. Omvendt angiver forskerne i studiet *Hosting the others' child?* at mange surrogater understregede vigtigheden af at have gennemført altruistisk surrogati i stedet for kommerciel surrogati. I det følgende ses et citat fra forskernes pointe: *"...surrogate mothers emphasised that the initiative to be a surrogate mother was theirs and no one else's and that their specific experience of surrogacy owed a lot to the importance of not being paid to do it."* (Toledano & Zeiler, 2017, s. 166). Det faktum, at kvinderne gennemgik altruistisk surrogati og at beslutningen herom har været deres egen, havde altså en stor betydning for deres oplevelse af dette. Uddybende hertil ses den altruistiske gerning i følgende citat: *"I was doing this to give this amazing family which I have gotten to love a beautiful child and that's all that mattered, and the moment this baby was born, it was worth every needle, every trip to [the clinic], every sleepless night. It' was so amazing to see that mother embrace her child."* (Yee, Hemalal, & Librach, 2019, s. 262). Ifølge kvinden var det at hjælpe en familie med at få et barn, alle besværlighederne værd. Familiens glæde opvejede de negative aspekter som graviditeten medførte. Ifølge filosof Henrik Jørgensen angiver surrogaterne stort set altid altruisme som motiv for surrogati. Han beskriver altruisme i relation til surrogati, som et ønske fra surrogaten om at hjælpe de tiltænkte forældre, uden at tænke på, hvad hun selv kan opnå. Henrik Jørgensen mener, at denne altruistiske motivationskultur altid vil være til ulempe for surrogaten, og at gennemførelse af en altruistisk surrogataftale således vil være en udnyttelse af surrogaten.

Dette begrundes han med, at uligheden i relationen unægtelig altid vil være til stede, da surrogaten afgiver mere end hun modtager. Dog beskriver han også denne skæve balance i relationen, som en omkostning i det altruistiske projekt (Jørgensen, 1997, s. 165).

Ny forståelse

Alt i alt er motivationen for surrogaterne et ønske om at hjælpe par, der af forskellige årsager ikke har kunne få børn. Bevæggrunden til ønsket om at hjælpe andre er varierende, såsom at udvise taknemlighed for sin egen familie og evne til at bære børn, et ønske om at være et godt eksempel for sine børn, at have set par kæmpe med infertilitet og/eller penge. Fælles for dem alle var, at beslutningen om at blive surrogat var deres egen, og at ønsket om at hjælpe andre var ubetinget, hvilket kan tolkes som værende en altruistisk gerning. Dog kan der ligge et dilemma i den altruistiske gerning, idet der i følge Jørgensen altid vil være en form for udnyttelse.

Relationen mellem surrogaten og de tiltænkte forældre

Relationen mellem surrogaten og de tiltænkte forældre er et emne, der ses beskrevet i alle fire af vores studier, og som ifølge dem udgør en stor del af oplevelsen af surrogati, se nærmere i *Emneoversigt* i bilag 5. Derfor har vi valgt at analysere netop denne relation i det kommende afsnit.

Surrogatens perspektiv

I det følgende analyseres surrogaternes perspektiv på relationen til de tiltænkte forældre. Hertil vil vi benytte teorier af den allerede præsenterede filosof Henrik Jørgensen i sammenhæng med begrebet altruisme, og udfolde dette begreb vha. lægen Sigmund Freud, der i 1800-tallet udviklede psykoanalysen, som bl.a. omhandler en drifts-, udviklings- og personlighedsteori (Olsen, 2021). Freud beskrev, at menneskets sind bestod af en bevidst og ubevidst del, og han påstod dermed, at menneskets adfærd ikke udelukkende er styret af en kontrollerende bevidsthed. Eksempelvis hævdede han, at der altid vil ligge et selvvisk motiv bag en altruistisk gerning, og netop dette perspektiv på altruismen vil blive benyttet i kommende afsnit (Engelsted & Jensen, 2020).

Ud fra surrogaternes beskrivelse fandt forskerne, at relationen til de tiltænkte forældre havde den største betydning for deres oplevelse af surrogati (Hohmand & Hagan, 2008, s. 67). Studierne fandt, at en positiv relation ofte indebar tilsvarende forventninger til forholdet, en stærk emotionel forbindelse, tillid og respekt (Hohmand & Hagan, 2001, s. 69; Yee, Hemalal, & Librach, 2019, s. 260). Eksempelvis udtaler to surrogater: “*I’ve enjoyed meeting my [intended parents] IPs as they feel like long lost friends*” (S39) and “*the best experience of my life. I consider their family to be part of my family now*” (S60).” (Yee, Hemalal, & Librach, 2019, s. 260). I dette citat beskrives relationen således som værende tæt, venskabelig og familiær. Endvidere blev relationen af nogle surrogater beskrevet som omsorgsfuld og kærlig, og at det opleves som positivt, at forældrene ville være en aktiv del af graviditeten, samt eksempelvis at hjælpe med surrogatens husholdning (Toledano & Zeiler, 2017, s. 170). For nogle var relationen vedvarende, og blev til livslange venskaber. Eksempelvis siger en surrogat således: “*I am able to watch that gift grow for years to come and witness the happiness he or she brings their family.*” (Yee, Hemalal, & Librach, 2019, s. 262). At relationen er vedvarende bidrager altså til, at surrogati opleves positivt. Ydermere var der surrogater, der ikke ønskede nogen relation til forældrene. Denne form for relation, eller manglen på samme, blev også beskrevet som værende positivt, fordi parterne havde samme forventninger til relationen (Yee, Hemalal, & Librach, 2019, s. 260). Eksempelvis siger en surrogat:

“I don’t want to have a relationship with the intended parents afterwards. I am helping women who have struggled with infertility have a family. The absolute last thing that the women I’m helping need is a person in their lives trying to claim some sort of relationship with her children. I want my intended mother to be the mother 100%. Not 99% with some creepy “tummy mommy” or “birth mother” as part of the kids’ lives. No, the mother deserves to be the one and only because she is the one and only. I’m already taking away something that she would have killed to do.... Will we ever hang out again? Probably not, but it doesn’t matter. We’ve shared something special and it is a wonderful thing.” (Yee, Hemalal, & Librach, 2019, s. 260).

Kvinden ønsker altså ikke en relation til de tiltænkte forældre, fordi hun ikke vil forstyrre deres forældreskab, og tager således beslutningen om dette på vegne af forældrenes formentlige behov, hvilket også kan tolkes som en altruistisk gerning.

Omvendt beskriver nogle studier, at surrogater oplevede surrogati som værende negativt, pga. en negativ relation til forældrene. Et emne der går igen er, at parterne ikke har haft samme forventninger til forløbet, og der derved er opstået konflikt. Eksempelvis siger en surrogat: *"I didn't see the parents at all until she came to visit after the delivery. I didn't like it at all, it was sad for me. I was not too happy with her. She acted indifferent."* (Hohmand & Hagan, 2008, s. 67). Kvinden havde altså andre forventninger til forløbet end de tiltænkte forældre, da hun var ked af at de først besøgte hende efter fødslen, samt at den tiltænkte mor virkede ligeglad. Ligeledes beskrives skuffelsen over den manglende indfrielse af surrogatens forventninger fra en altruistisk surrogataftale i følgende citat: *"[...] she didn't even come to see if I was ok after having a C-section, didn't say a thank you or even a card thanking me for what I had done for her."* (Yee, Hemalal, & Librach, 2019, s. 261). Surrogaten beskriver at være såret over de tiltænkte forældres manglende taknemlighed for at have båret deres barn. Netop denne skuffelse står i kontrast til den ellers altruistiske tilgang til surrogati, som ifølge filosof Henrik Jørgensen ligeledes ligger til grund for surrogaternes motivation for at indgå i surrogati (Jørgensen, 1997, s. 165). Indenfor sociobiologien skriver filosofen Sigmund Freud eksempelvis, at der altid vil ligge et egoistisk motiv bag en altruistisk gerning, og at man således altid vil have et dyberegående motiv såsom ønsket om anerkendelse, taknemlighed eller beundring for disse gerninger (Engelsted & Jensen, 2020). Surrogatens skuffelse over ikke at blive takket kan således også anskues som værende et resultat af surrogati som en dybereliggende egoistisk handling.

Derudover oplevede nogle surrogater, at forældrenes relation til dem havde en negativ indflydelse på deres graviditet, idet de overførte deres bekymringer på surrogaterne.

Eksempelvis beskriver forskerne, hvordan en surrogat oplevede ovenstående i følgende:

"Emilia described how the whole situation became very tense, like 'pure hell', and explained the stressful involvement of the intended parents by recalling that they had experienced losing a child at thirty-two weeks of gestation." (Toledano & Zeiler, 2017, s. 170). Her opleves relationen som værende uhensigtsmæssig, hvilket gjorde oplevelsen negativ. Tilmed ytres: *"As put by Emilia when she reflected on not wanting to do surrogacy again, she had felt 'somehow singlehandedly responsible for the potential happiness or tragedy of their [the intended parents'] future life. And let me tell you, that is a difficult and exhausting place to be in'."* (Toledano & Zeiler, 2017, s. 171). Her belyses, hvilket ansvar man som surrogat potentielt står med, og at dette sammen med forældrenes forventninger kan være overvældende. For denne surrogat betød det overvældende ansvar og den negative oplevelse, at hun ikke ønskede at være surrogat igen.

Ydermere beskriver nogle af surrogaterne at have fået obstetriske komplikationer, som de mener kan tilskrives stress, der er forårsaget af relationen med de tiltænkte forældre (Yee, Hemalal, & Librach, 2019, s. 260). En surrogat udtaler følgende: “[...] *Furthermore, they put so much stress and anxiety on me that I ended up with hypertension and migraines throughout the pregnancy.*” (Yee, Hemalal, & Librach, 2019, s. 260). Her resulterer belastningen af relationen til de tiltænkte forældre i hypertension og migræne hos surrogaten. At en udfordrende relation kommer til udtryk i fysiske symptomer, understreger indvirkningen af relationen på surrogaterne og dermed oplevelsen af surrogati. En endelig udfordring for relationen mellem surrogat og tiltænkte forældre er forskellige kulturelle forventninger. Dette indebærer både sprogbarrierer, samt langdistance forhold, fordi de tiltænkte forældre kommer udlands fra. I følgende citat ses både hvordan kulturelle forskelle kommer til udtryk, og hvordan relationen herved kan være udfordret: ”*She acted as though I was dirty or something [due to not being shaved at delivery as was the custom in the wife’s country]. I was shocked and hurt that she would treat me so badly.*” (Hohmand & Hagan, 2008, s. 79). Her påvirker en kulturel forskel såsom barbering og hygiejne, relationen mellem surrogaten og den tiltænkte mor.

Ny forståelse

Surrogaterne beskriver, at relationen til de tiltænkte forældre har den største betydning for oplevelsen af surrogati. En positiv relation indebærer, at parterne havde tilsvarende forventninger til relationen, en stærk emotionel forbindelse, tillid og respekt for hinanden. Dog var det ikke alle, der ønskede en relation, men surrogati opleves alligevel som værende positivt. En negativ oplevelse skyldtes typisk, at der ikke forelå tilsvarende forventninger. Netop dette kan bl.a. være et udtryk for, at surrogaternes altruistisk gerning indebærer et dybereliggende egoistisk motiv, hvilket kan skabe konflikt i relationen til de tiltænkte forældre. Hvis altruistisk surrogati ikke udelukkende består af den gode gerning, kan dette skabe et dilemma omkring, om man bør overveje at skabe tydeligere rammer indenfor denne form for surrogati.

En negativ relation eller følelsen af, at ansvaret var overvældende kunne have negative konsekvenser for graviditeten. Til slut kunne relationen påvirkes negativt, hvis der var kulturelle eller sproglige forskelle.

Forældrenes perspektiv

I følgende afsnit vil vi analysere forældrenes perspektiv på relationen til surrogaten.

I analysen heraf vil vi benytte teori indenfor etikken, med særligt fokus på pligt- og dydsetikken. Vi har valgt at anvende disse begreber, til at fortolke forældrenes relation til surrogaten, samt for at kunne identificere mulige dilemmaer, som vi ellers ikke ville kunne have identificeret. Det etiske princip af pligtetikken er, at livet skal være retfærdigt, og menneskets fornuft ligger i at følge påbud og forbud, hvilke foreskriver hvad den moralsk tilladelige eller utilladelige handling er (Nyeng, 2000, s. 68). I dydsetikken er menneskets morale at finde den rette balancegang mellem at følge disse påbud og overkomme konsekvenserne af ikke at følge dem, hvis dette skulle forhindre individets mulighed for at opnå det gode liv. Dyden er anlagt i mennesket, og således blevet en del af mennesket selv, hvorfor handlingerne typisk står i sammenhæng med menneskets person (Nyeng, 2000, s. 70).

Overordnet har de fleste forældre angivet at have haft et positivt forhold til surrogaterne. Nogle forældre har endda udtrykt, at relationen mellem dem og surrogaten har været det bedste aspekt af oplevelsen (Kleinpeter, 2002, s. 211). Eksempelvis fortæller en forældre følgende: *"We were a great match. We had a tremendous amount in common. We liked each other. It was like meeting a friend. It was good chemistry."* (Kleinpeter, 2002, s. 212). Citatet viser et eksempel på en god relation mellem surrogaten og de tiltænkte forældre, idet de opbyggede et venskab og havde meget tilfælles. Endvidere beskrev studiet, at relationerne var bygget på en stor del taknemlighed fra forældrenes side, hvilket understøttede den positive følelse (Kleinpeter, 2002, s. 212).

Relationsformen under graviditeten var varierende, og bestående af enten fysisk kontakt eller telefonisk kontakt, hvis ikke man boede tæt på hinanden. Nogle havde daglig kontakt med hinanden, og andre havde månedlig kontakt. Et eksempel på en hyppig og dybdegående telefonisk kontakt ses i følgende citat: *"It was wonderful. We talked every dinner. We would talk for about an hour."* (Kleinpeter, 2002, s. 212). Dette citat beskriver et positivt forhold, hvor parterne har haft tæt kontakt og således opbygget en god relation.

Kontakten efter graviditeten var ligeledes varierende. Nogle sås hver måned, med et ønske om et vedvarende forhold, og andre sås en håndfuld gang om året, eller holdt kontakt gennem julekort og andre hilsner. Få havde sjældent eller ingen kontakt post partum, hvilket ses beskrevet i følgende citat: *"I talk with her every three or four months. In the beginning we*

talked more but I think for both of us it was just easier to let things rest for a bit and go our own directions...[...]” (Kleinpeter, 2002, s. 213). Her tynder kontakten ud, hvilket forældrene beskriver som værende en naturlig proces. Uanset hvilken kontakt de havde, oplevedes det positivt, så længe parterne havde tilsvarende forventninger til hinanden. På trods af den overvejende positive relation, beskriver nogle forældre, at de oplevede nogle aspekter som værende konfliktfyldte, såsom hvis surrogaterne ikke overholdte parternes aftaler, eller ikke fulgte sundhedsfaglige anbefalinger. Eksempelvis udtaler en forældre: *“She was supposed to be in bed, and she went off to Sea World and did all these things... so it definitely got to be stressful because I started not to trust her.”* (Kleinpeter, 2002, s. 212). Her overholdt surrogaten ikke anbefalingen om at være sengeliggende, og hun brød således den tillid, der var i relationen mellem dem. Den mistillid der opstod, medførte, at oplevelsen blev stressende for forældrene. Relationen mellem parterne kan også anskues ud fra etiske grundprincipper, hvor moralen er defineret forskelligt. Forældrene angiver at have barnets helbred som primær interesse, og støtter således formentlig op om sundhedsmyndighedernes anbefalinger for forebyggelse af evt. komplikationer. Moralens går ud på, at der findes rigtige og forkerte handlinger ud fra ufravigelige rammer – såsom sundhedsstyrelsens eller hospitalets anbefalinger. Dette giver genklang i pligtetikken, hvor vi skal overholde vores forpligtigelser, uanset om disse i en pågældende situation gavner os mest muligt (Nyeng, 2000, s. 53). En sådan morale kan altså anskue, hvorfor forældrene opfatter surrogatens adfærd som stressende og forkert, idet vi tolker, at forældrene mener, at man som gravid har pligt til at sikre barnets trivsel og således overholde anbefalingerne, selvom dette er på bekostning af ens egen opfattelse af de gode liv. Det, at surrogaten realiserer sine egne behov, på bekostning af overtrædelsen af anbefalinger og forældrenes ønske, kan bunde i en morale fra dydsetikken, hvor opnåelsen af det gode liv er vigtigere end overholdelsen af pligter eller forebyggelse af konsekvenser (Nyeng, 2000, s. 70). Det kan tolkes, at surrogaten forsøger at balancere mellem hendes pligter om at værne om barnets helbred og hendes eget privatliv, men fordi anbefalingen om at være sengeliggende hindre hende i at opnå det gode liv, f.eks. igennem sociale aktiviteter, må dette efter hendes morale blive sekundært.

Ny forståelse

De fleste tiltænkte forældre oplevede en positiv relation til surrogaterne, der var præget af taknemlighed. En negativ relation opstod typisk hvis parterne havde forskellige forventninger, eller indbyrdes aftaler ikke blev overholdt. Dette kan ud fra etikens

grundprincipper pligtetik og dydsetik være et udtryk for, at parternes morale er forskellige. Det kan dermed udledes, at forventningsafstemning og rammesætning i surrogataftaler er vigtigt i netop dette forhold.

Moderskabet

I følgende afsnit vil vi analysere begreberne tilknytning og moderskab i sammenhæng med surrogati. Tilknytningen og relationen til barnet er beskrevet i alle opgavens studier, se *Emneoversigt* i bilag 5. Relationen til barnet beskrives at have betydning for oplevelsen af surrogati som reproduktionsmetode.

I analysen heraf vil vi anvende begreber og teorier fra børnepsykologen Margareta Brodén, der i sin bog 'Graviditetens muligheder' (2015), beskriver den tidlige relation mellem forældre og barn, og hvordan denne relation kan påvirkes positivt eller negativt, med særlig fokus på at forebygge tidlige relationsproblemer hos børn. Vi vil i det følgende anvende Brodéns teorier om udviklingen af moderskabet og den tidlige tilknytning til barnet.

Et gennemgående træk, når surrogaterne skal beskrive deres forhold til fosteret er, at graviditeten opleves igennem de tiltænkte forældre, og ikke deres egen krop. Mange surrogater beskriver vigtigheden i at forebygge tilknytningen til fosteret ved at projicere graviditeten over på de tiltænkte forældre (Toledano & Zeiler, 2017, s. 168). Flere surrogater refererede til sig selv som værende en "graviditetsvært", "ovn" eller "formynder" (Yee, Hemalal, & Librach, 2019, s. 261). Eksempelvis skriver en surrogat som følgende: "*I would like to make it clear I'm in no way giving the baby away, I'm just the baby sitter until this little sweet heart is big enough to go home to their parents. He or she was never mine to keep!*" (Yee, Hemalal, & Librach, 2019, s. 261). Her omtaler surrogaten sig selv som værende barnets børnepasser, hvilket skaber en distance til barnet, og afleveringen af barnet til de tiltænkte forældre virker således naturligt for hende. At graviditet opleves gennem eller sammen med forældrene, havde også en stor betydning for de tiltænkte forældre og deres tilknytning. Eksempelvis udtaler en forælder som følgende om surrogaten og graviditeten: "*She was like a sister. I really felt that close to her. She called us the first time the baby kicked. She shared everything. It was just wonderful.*" (Kleinpeter, 2002, s. 212). Her deles øjeblikke fra graviditeten blandt parterne, og de tiltænkte forældre har således i højere grad haft følelsen af at kunne være en del af graviditeten, hvilket har været positivt ift. oplevelsen

af denne. Men netop at opleve graviditeten med sit eget barn igennem en tredje person, opleves også som svært. Eksempelvis fortæller en tiltænkt moder som følgende om den manglende oplevelse af graviditet og fødsel: *"You always wish that you could have done it yourself... When I'm with a bunch of women and they're all comparing their pregnancies and their births and there's that part of the process that I wasn't the major player in, and I would have loved knowing what that felt like and seeing the changes in my body."* (Kleinpeter, 2002, s. 211). Ikke at have være en del af den fysiske graviditet, er for denne moder forbundet med en form for vemod. At kunne se sin krop forandre sig, mærke barnet bevæge sig og føde barnet, er oplevelser, som denne moder er ked af at være gået glip af. Netop graviditeten som en eksistentiel del af moderskabsudviklingen beskriver Margareta Brodén i sin bog "Graviditetens muligheder" (Brodén, 2015). Her beskriver hun, hvordan den fysiske graviditet tager den gravide med på en rejse ind i moderskabet, hvor hendes perspektiver forskydes, og følelser og sanseoplevelser forstærkes (Brodén, 2015, s. 24). Graviditetsgener som søvnløshed og træthed kan bidrage til, at den gravide søger indad efter ro og hvile, og hendes indadvendte fokus vil udmunde i reflekterende spørgsmål om det kommende moderskab og tanker om hendes egen opvækst (Brodén, 2015, s. 24). At mestre graviditet og fødsel er en bekræftelse af, at kvinden er i stand til at yde omsorg for sit barn, og hun nu, sammen med barnet, kan bygge videre på denne relation i barselsperioden (Brodén, 2015, s. 25). Denne form for udvikling af moderskabet kan de tiltænkte mødre ikke gennemgå på samme måde, og den tiltænkte moders vemod kan således ud fra Brodéns teori forstås ud fra et nyt perspektiv. Selvom transitionen til moderskabet hos den tiltænkte moder måske ikke kan tilskrives den fysiske graviditet, angiver en surrogat netop at se dette skift hos den tiltænkte moder under fødslen. Dette ses i følgende citat: *"It was almost like giving birth to her, instead of the baby. To see the change in her... when she saw her baby come out of me. To know I helped change her life so much. And in turn, she changed mine.[...]"* (Hohmand & Hagan, 2001, s. 69). Her beskriver surrogaten, hvordan fødslen af barnet også har føltes som fødslen af den tiltænkte moders overgang til moderskabet. Begge parter har oplevet en positiv forandring af deres liv igennem den anden, og moderskabet ses således udviklet på forskellige måder.

Endvidere beskriver Brodén, at et studie fra 1995 viser, at kvinder, der ikke er gravide, men som ønsker børn i fremtiden, har kunne udvise ligeså gode forestillinger og tilknytning til fantasibarnet, som kvinder, der bærer et fysisk barn (Brodén, 2015, s. 45). Det viser sig, at deres evne til empati og indlevelse havde betydning for graden af den prænatale tilknytning. Den prænatale tilknytning er en relation mellem kvinden og det ufødte barn, som mange

teorier hævder at eksistere i kvindernes fantasi længe før graviditeten (Brodén, 2015, s. 47). At de tiltænkte forældre ikke er en fysisk del af graviditeten udfordrer således ikke nødvendigvis tilknytningen til det ufødte barn. I studiet "Hosting the others' child" (2017), fremlægger forskerne, at surrogaterne udviser en anden forståelse for tilknytningsbegrebet: Tilknytningselementet har skabt stor etisk debat omkring surrogati, og surrogaterne beskriver en form for stigmatisering når det kommer hertil. Eksempelvis angiver forskerne følgende: *"Natalie also explicitly rejected what she called a storyline of detachment that 'everyone' such as 'the lawyers, the doctors, the nurses' seemed to expect and stated that 'there's that attachment piece that people are afraid to talk about'.* (Toledano & Zeiler, 2017, s. 170). Forskerne beskriver altså, at det ifølge surrogaten tit antages, at tilknytningen til barnet i surrogatrelationer er fraværende, og at tilknytning kan føles tabubelagt. Tilmed siger de: *"Natalie explained that she 'of course' became attached to the pregnancy and the baby, that it is a 'pretty healthy thing to do for the baby whether you gonna parent the baby or not' but that this did not mean that she wanted to keep the baby after birth."* (Toledano & Zeiler, 2017, s. 170). Hun fortæller altså, at hun følte en tilknytning til barnet som en naturlig medfølge af graviditeten, men at denne tilknytning ikke påvirkede hendes evne til at give barnet til dets forældre post partum, hvilket står i kontrast til den traditionelle opfattelse af, at tilknytning betyder at man ønsker forældreskabet. Ingen af studierne beskriver, at surrogaterne havde svært ved at give barnet fra sig, hvilket tyder på, at tilknytningen ikke har betydning for dette.

Tiden post partum beskrives af surrogaterne som værende en overvejende positiv oplevelse. Et eksempel på en positive oplevelse ses i det følgende: *"She [the wife] wanted to make sure that I bonded with the kids at birth. I made sure they handed the baby to her, and then she gave the baby to me, after she bonded. It was almost like she gave me the baby back that I gave her."* (Hohmand & Hagan, 2001, s. 70). Det har haft en positiv betydning for surrogaten, at både hun og den tiltænkte moder gav hinanden plads til at kunne holde barnet og knytte sig til dette. Begge ligner at være anerkendende og respekterende overfor den andens situation, og denne omsorg er med til at styrke den gode oplevelse. Tre surrogater fra samme studie angiver at have oplevet udfordringer ved ikke at kunne holde barnet post partum pga. medicinske komplikationer. Eksempelvis udtaler en surrogat: *"The baby was very little and I did not get to hold her until she was 3 hours old. That probably was the most difficult part of this whole thing. I needed to see her and did not get to.[...]"* (Hohmand & Hagan, 2001, s. 69). Her beskrives et behov af surrogaten for tidlig kontakt til den nyfødte,

hvilket ikke kunne indfries pga. komplikationer. Manglen på kontakt til den nyfødte udgør her den største udfordring for surrogatens oplevelse af surrogati.

Ny forståelse

Surrogaterne beskriver, at de oplever graviditeten igennem de tiltænkte forældre, og i mindre grad igennem deres egen krop, for bl.a. at forebygge tilknytning til fosteret. Dette havde stor betydning for de tiltænkte forældre og deres tilknytning til barnet, idet de i højere grad var en del af graviditeten. Nogle af de tiltænkte mødre beskrev, at det var svært ikke at opleve den fysiske graviditet, og følte således et efterslæb i moderfølelsen. Dog kan det udledes af Brodén, at man kan udvikle en sund tilknytning til det ufødte barn, på trods af, at man ikke selv er gravid. Omvendt knyttede nogle surrogater sig til fostrene, hvilket de beskrev som en naturlig del af graviditeten, og som et vilkår for at kunne skabe liv. Post partum forløbet har været en overvejende positiv oplevelse, hvor mange havde positive oplevelser med at have kontakt med barnet. Dog oplevede nogle surrogater at have udfordringer med ikke at kunne holde barnet post partum, hvilket blev beskrevet som værende noget af det mest tyngende ved oplevelsen af surrogati. Fælles for alle angiver ingen af surrogaterne at have haft problemer med at give barnet fra sig. Og netop dette fund står i skarp kontrast til vores forforståelse.

Helbred

I følgende afsnit vil vi analysere, hvilken betydning surrogaternes helbred under graviditeten og fødslen havde for oplevelsen af surrogati. Surrogaternes helbred blev udelukkende beskrevet i studiet ”Satisfaction with Surrogate Mothering” (2001), se *Emneoversigt* i bilag 5. Emnet er alligevel udvalgt idet dette beskrives at have afgørende betydning for oplevelsen af surrogati. Vi vil i afsnittet anvende teori fra Margareta Brodén (2015), som er introduceret tidligere i afsnit *Moderskabet*.

Studiet fandt, at surrogaternes helbred i graviditeten og under fødslen påvirkede deres oplevelse af surrogati. Når surrogaterne så tilbage på denne oplevelse, udtrykte de fortrydelse, hvis de havde oplevet alvorlige helbredsmæssige konsekvenser. Dette på trods af, at de var glade for beslutningen om at være surrogater og havde positive relationer (Hohmand & Hagan, 2001, s. 79). I studiet beskrives surrogater som bærer gemelli, surrogater der oplevede en betydelig vægtøgning, surrogater der oplevede fødslerne og helingen post partum som værende udfordrende, samt surrogater der oplevede traumatiserende fødsler med akutte

situationer (Hohmand & Hagan, 2001, s. 79). Ifølge Margareta Brodén indebærer en traumatiserende fødsel oftest en overvældende smerteoplevelse, samt at der er opstået akutte og uforberedte situationer, som har skabt angst hos kvinden, og medført at hun har mistet fodfæstet (Brodén, 2015, s. 282). Et eksempel på dette ses i følgende citat *“It was scary that I lost so much blood. And it took its toll on people, like my family.”* (Hohmand & Hagan, 2001, s. 79). Kvinden beskriver at hun mistede en del blod under fødslen, og at dette både påvirkede hende selv og hendes omgivelser. Hun oplevede altså en akut og uforberedt situation, som gjorde hende bange, hvilket kan betyde, at hun oplevede fødslen traumatisk. Et andet citat beskriver, hvordan moderen til surrogaten var bekymret for hendes helbred i relation til surrogati: *“I knew the risks and I knew what was involved. My mother brought up what if something happens and you can’t have kids anymore, or if you die, who is going to care for your child? That’s what she was mainly concerned about, my health.”* (Hohmand & Hagan, 2001, s. 79). I citatet beskriver kvinden både, hvordan hendes mor var bekymret for hendes helbred, men også at hun selv var indforstået med de risikofaktorer, som graviditeten indebar. Graviditet og fødsel er i sig selv en belastning for kroppen, som potentielt kan medføre en række komplikationer. I studierne har størstedelen af surrogaterne tilmed opnået graviditet gennem oocyt-donation, hvilket i sig selv er en risikofaktor for f.eks. post partum blødning, gestationel hypertension og præeklampsi (Kirkegaard, Larsen, & mm. , 2022, s. 14 & 20). Når kvinderne med oocyt-donation således vælger at bære et barn for et andet par, udsætter de sig altså ikke blot for potentielle risikofaktorer, som en normal graviditet og fødsel indebærer, men også for yderligere risikofaktorer, som oocyt-donation bærer med sig. I studierne beskrives, at størstedelen af deltagerne anvendte oocyt-donation, fordi de tiltænkte forældre ønskede at være genetisk ophav til barnet. (Kleinpeter, 2002, s. 208). Samtidig udtrykte nogle surrogater, at de ønskede oocyt-donation, fordi barnet således var de tiltænkte forældres barn, og ikke deres eget. Dette beskrives i følgende citat: *“I could not use my own egg because it would be my own kid. It would come out mine and I would not be able to give it up to someone else.”* (Hohmand & Hagan, 2001, s. 78). Surrogaten har altså valgt ikke at donere sine egne oocytter, da dette havde betydet for hende, at barnet delvist var hendes eget, og hun dermed ikke ville kunne give barnet fra sig. Valget om assisteret befrugtning havde således en afgørende betydning for udkommet og oplevelsen af surrogati.

Ny forståelse

Surrogaternes helbred under graviditet og fødsel påvirkede oplevelsen af surrogati. Alvorlige helbredsmæssige konsekvenser, førte til fortrydelse af valget om surrogati. Dette skaber et dilemma om, hvor grænsen for surrogati går? Hvis de helbredsmæssige konsekvenser af forløbet fører til fortrydelse, er den altruistiske gerning således for stor?

Størstedelen af surrogaterne i alle studier anvendte oocyt-donation, både fordi de tiltænkte forældrene ønskede at være genetisk ophav til barnet, men også fordi surrogateren selv havde et ønske om at bære de tiltænkte forældres børn, og ikke deres eget.

Diskussion

I det kommende afsnit vil vi diskutere analysens fund og opgavens metode.

Analysens fund

Vi vil i det følgende diskutere analysens fund ud fra begreberne: Værdighed, udnyttelse, altruisme, autonomi og tilknytning.

I analysen fandt vi frem til, at de tiltænkte forældres primære motivation har været at få et genetisk barn. Ud fra Kant's begreb om værdighed tolkede vi, at forældrenes motivation krænker surrogaternes værdighed, idet surrogaterne bliver brugt som middel til at opfylde forældrenes ønske (Etisk-råd, 2013, s. 32). Med den teori kan vi således diskutere, hvorvidt forældrenes motivation i sig selv gør surrogati til en uetisk reproduktionsmetode. På den ene side kan man argumentere for, at vi som samfund har fastslået, at mennesker aldrig må reduceres til udelukkende at være et middel, ved eksempelvis at forbyde salg af organer (Sundhedsloven, §268, 2019). Hertil mener etisk råd, at salget af den menneskelige krop og dets dele er uetisk, og dermed kan forældrenes motivation om at benytte kvinder som et middel til at få et genetisk barn, særligt ved kommerciel surrogati, ligeledes betegnes som uetisk (Etisk-råd, 2013, s. 14) Men er kvinderne et middel i surrogati? På den anden side kan man argumentere for, at danske surrogater er indgået i surrogataftalen frivilligt, idet surrogaterne entydigt i alle studier angav at have truffet beslutningen om at deltage i surrogati selvstændigt og uafhængigt af andres holdninger. I analysen tolkede vi, at surrogaternes overvejende motivation var altruistisk, og de dermed var gået ind i surrogataftalen velvidende om, at de afgav mere end de modtog. Omvendt mener Jørgensen, at der i den altruistiske motivation ligger en udnyttelse af surrogaterne, idet altruismen i højere grad er påtvunget end

selvvalgt (Jørgensen, 1997, s. 165). Uddybende angiver han, at kvinderne kan føle behov for at udføre en altruistisk gerning pga. undertrykkende samfundsstrukturer, som underbevidst har tillært dem adfærd, som medfører at de træffer en sådan beslutning (Jørgensen, 1997, s. 164). Disse strukturer definerer han som kvinders dårligere karrieremuligheder, anderledes opdragelse, at kvinders succes generelt vurderes anderledes, og at dette kan medføre lavere selvværdsfølelse (Jørgensen, 1997, s. 167). Herved pålægger samfundet kvinder en ubevidst gennemgående altruistisk tilgang til livet, idet der ligger en accept i at kvinder 'giver mere end de får', sammenlignet med det mandlige køn. Dette mener Jørgensen resulterer i, at kvinder opnår respekt ved at leve op til det altruistiske kvindeideal, og at dette ligger bag surrogaternes motivationen for altruistisk surrogati (Jørgensen, 1997, s. 167). Det er på denne baggrund, at Jørgensen beskriver udnyttelsen af surrogaterne i surrogati, og dette kan i tråd med Kants værdighedsbegreb udgøre væsentlige uetiske perspektiver på surrogati og motivationen hertil. Selvom parternes oplevelse af surrogati i empirien overordnet har været god, kan man argumentere for, at udnyttelsen i surrogati medfører et behov for at forebygge surrogaternes ubevidste sårbarhed igennem et paternalistisk tiltag og således indføre klare rammer eller endda forbud for surrogati som fænomen. Paternalisme er defineret som indskrænkning af individets selvbestemmelse, af hensyn til individets eget bedste (Etisk-råd, 2013, s. 36). At parternes motivation altså kan indebære en udnyttelse af surrogaterne, kunne således retfærdiggøre en forebyggende indsats. Tilmed fremgik det eksempelvis i analysens afsnit om *helbred*, at surrogaterne fortrød at have indgået i surrogati, hvis dette medførte sundhedsmæssige konsekvenser. Selvom denne oplevelse ikke kan generaliseres til alle surrogater, kan dette stadigvæk være et argument for, at surrogati indeholder for store risici, som individet ikke kan realisere, hvilket kan legitimere paternalismen. I stærk kontrast til dette står individets autonomi (Nyeng, 2000, s. 196). I dette tilfælde betyder det, at surrogaterne har selvbestemmelse i beslutningen om at indgå i surrogati, og de kan derved selv opveje mulige konsekvenser i valget herom. Autonomien medfører en frigørelse af individet, hvor valget om det gode liv bliver truffet igennem individets egen fornuft, og ikke igennem andres fortolkning af virkeligheden (Nyeng, 2000, s. 196). Altså har surrogaterne lov til at vælge at være surrogater, og selv tillægge deres valg og handlinger den værdi de ønsker, uden nødvendigvis at blive stigmatiseret som værende udnyttet eller undertrykt. Kvinders ret til selvbestemmelse over egen krop er blevet debatteret igennem mange år indenfor en række områder, såsom fri abort, prævention, prostitution og en samtykkebaseret voldtægtslov. Man kan argumentere for, at surrogati er endnu et område, hvor vi skal diskutere kvinders ret til selvbestemmelse over egen krop. Spørgsmålet er, om der en grænse

for kvinders autonomi, idet risikoen for udnyttelse vægter højere end deres selvbestemmelse? Sammenligner man surrogati med kvinders ret til fri abort, kan man undre sig over, hvorfor en kvinde må vælge en graviditet til og fra, men ikke må vælge en graviditet til for et andet par. Begge dele bunder i en selvbestemmelse over egen reproduktion, og dette alene kan også været et argument for legitimering af parternes motivation til surrogati.

I opgavens analyseafsnit *Relationen mellem surrogaten og de tiltænkte forældre* var én af analysens fund, at mange surrogater havde en altruistisk tilgang til surrogati, men at denne ud fra Freuds teori om altruisme, også kan tolkes som et ubevidst egoistisk motiv. Studierne beskrev, at nogle surrogater var skuffede over ikke at blive takket eller set til af forældrene post partum. Dette rejser et spørgsmål om hvorvidt altruisme kan eksistere som fænomen, eller om der altid vil være et element af egoisme i gerningen. Og i så fald, om der altid vil være et egoistisk aspekt i altruistisk surrogati. På den ene side mener Freud, at der altid vil ligge et egoistisk motiv bag en altruistisk gerning, og at altruismen dermed er en utopi, da gerningen ikke udelukkende handler om at hjælpe andre (Olsen, 2021). På den anden side kan surrogaternes muligvis egoistiske behov også tolkes som et menneskeligt behov for netop at blive anerkendt som menneske, og ikke et middel. Man kan argumentere for, at surrogaters behov for at blive set, hørt og forstået, er en almindelig del af at være menneske, og at et potentielt egoistisk aspekt således ikke svækker den altruistiske gerning, men tværtimod er en naturlig del af processen og relationen heri.

Surrogaterne og de tiltænkte forældre beskrev, at relationen indbyrdes havde en afgørende betydning for deres oplevelse af surrogati. Hvorvidt denne relation blev beskrevet som god eller dårlig var hovedsagelig afhængig af parternes forventninger til hinanden. Når vi ved, at relationen har den største indflydelse på oplevelsen af surrogati, og forventninger er en afgørende faktor i relationen, finder vi det relevant at diskutere muligheden for at rammesætte surrogati. I vores analyse tolkede vi, at parterne handlede ud fra forskellige etiske principper, hvilket understreger vigtigheden af forventningsafstemningen. En sådan forventningsafstemning kan på den ene side foregå gennem et surrogatbureau, som set i flere af vores studier. Det kan tænkes, at et bureau ville kunne bidrage med specialiseret viden indenfor surrogati, og netop rammesætte relationsdannelsen igennem eksempelvis informationsmøder, konsultationer, vejledning af fagfolk med viden indenfor området, mm. Et surrogatbureau kan således være en neutral tredjepart, som kan støtte forventningsafstemningen samt være behjælpelig i en evt. konflikt mellem parterne. Omvendt kan det diskuteres, om et bureau netop er neutralt, idet bureauet også er en virksomhed, der

skal tjene penge. Der kan dermed ligge en usikkerhed i, hvor bureauets interesse i virkeligheden ligger. I Danmark er det ifølge Adoptionsloven §33 stk. 1 (2019) ulovligt at formidle kontakt mellem surrogat og tiltænkte forældre, og det kan derfor i højere grad være de sundhedsprofessionelles opgave at facilitere en sådan forventningsafstemning. Dette kunne eksempelvis være i en jordemoderkonsultation eller i en lægepraksis til f.eks. prækonceptionel vejledning. Dette indikerer, at de sundhedsprofessionelle bør have en viden omkring surrogati, for at kunne varetage parternes behov og vejlede dem i graviditeten.

Som beskrevet i opgavens problemstilling har Ankestyrelsen fastslået, at den person, der føder barnet, altid vil blive anset som moder til barnet (Ankestyrelsen, Surrogatmoderskab – en usikker affære, 2021). Dette modsiger surrogatioplevelsen, der udsprang af opgavens analyse, hvor det beskrives, at moderskabet ikke er defineret igennem graviditeten, men at tilknytningen og den derved udviklede forældrefølelse er uafhængig af den fysiske graviditet. Tilmed angav surrogaterne at være gravide, knytte sig til barnet, og alligevel ikke betegne sig selv som mødre. Man kan ud fra Ankestyrelsens udsagn diskutere, om samfundet og dermed sundhedssystemet har et forældet syn på moderskabet, der ikke følger reproduktionsteknologiens udvikling. For hvad er moderskabet, og hvem definerer dette? Er moderskabet forbeholdt kvinder, der bærer og føder sine børn? Eller lever vi i dag i et samfund, hvor moderskabet og køn i højere grad er flydende? Ankestyrelsens moderskabsbegreb kan betyde, at nogle familier kommer i klemme i systemer såsom sundhedssystemet, idet vi ikke anerkender disse familier. Opfattelsen af moderskabet kan have betydelige konsekvenser for den tidlige familiedannelse, idet medforældre i en surrogataftale eksempelvis ikke har ret til forældremyndighed over barnet, og således heller ikke har ret til barsel (Ankestyrelsen, Retsinformation, 2019). Denne konsekvens kan tænkes i højere grad at have en negativ effekt på tilknytningen og moderskabsfølelsen, end surrogati i sig selv har.

Ovenstående diskussion illustrerer kompleksiteten i surrogati, idet surrogaterne og de tiltænkte forældres oplevelse indbefatter dilemmaer, som denne opgave alene ikke kan rumme. På trods af, at surrogati ud fra analysen opleves som være overordnet positivt, udfolder diskussionen surrogatiens potentielle udfordringer og understreger dilemmaet i oplevelsen og fænomenet.

Metode diskussion

I det følgende vil vi diskutere opgavens metode.

Opgavens videnskabsteoretiske afsæt

Denne opgave har en hermeneutisk tilgang, og vi er dermed bevidste om, at vores forforståelse har en indflydelse på den forståelse og efterforståelse vi står tilbage med. Vores forforståelse har påvirket vores valg af problemformulering, og opgavens retning er således valgt ud fra denne. Derfor er vi bevidste om, at en anden forforståelse ville have resulteret i en anden problemformulering, hvilket kunne have ført os til en anden forståelse af fænomenet. Idet vi i vores problemformulering vælger at stille spørgsmålet ind i surrogaterne og de tiltænkte forældres oplevelse af surrogati, taler dette spørgsmål ind i en fænomenologisk tilgang, da det indebærer at undersøge individers oplevelse af et fænomen igennem deres livsverden (Thisted, 2018, s. 64). Dog har vi valgt at tage udgangspunkt i hermeneutikken, idet vores empiri var fortolket empiri, samt surrogati som fænomen endnu er et ubelyst emnefelt, hvorfor vi ønskede at opnå dybere forståelse igennem fortolkning af parternes oplevelser. Denne fortolkning indebærer anvendelsen af teori og begreber, som er udvalgt ud fra vores egne referencerammer og forforståelse, og vi er således bevidste om, at vi vha. anden teori kunne have opnået en anden forståelse. Vores efterforståelse er altså et resultat af de valg vi har taget i opgaven, og disse valg er et resultat af vores forforståelse. Vi har derfor valgt at udfordre vores forforståelse idet vi har udvalgt teori og begreber, der belyser forskellige aspekter af surrogatiens kompleksitet.

Udvælgelse af empiri

Opgavens søgestrategi er gennemført grundigt, idet vi har søgt relevant empiri i tre databaser, samt anvendt alternative søgeformer såsom kædesøgning og søgning i Scopus for netop at afdække et bredere søgefelt. I vores søgning af empiri har vi ikke kunne finde frem til forskning om surrogati i Danmark, og har derfor været nødsaget til at søge empiri fra udlandet til besvarelsen af vores problemformulering. På trods af, at vi i vores eksklusionskriterier har forsøgt at udvælge studier fra lande der er sammenlignelige med Danmark, er vi bevidste om, at overførbareheden af studierne resultater er med forbehold. I 3 ud af 4 studier kommer dele eller alle deltagere fra USA. Som tidligere nævnt, lovliggør USA kommerciel surrogati, hvilket står i modsætning til dansk lovgivning. Dette kan have indflydelse på parternes oplevelse af fænomenet, og dermed svække overførbareheden. Alligevel vurderer vi studierne til at være relevante til at besvare vores problemformulering,

da vi finder empiriens forskningsspørgsmål sammenlignelige med opgavens problemformulering. Tilmed er vi bevidste om, at vi i vores valg af inklusions- og eksklusionskriterier, samt vores opgaves afgrænsning, har taget en bevidst retning i vores opgave, som har haft betydning for vores efterforståelse.

Derudover har vi i afsnittet *Validering af empiri* fundet frem til, at nogle af forskernes rekruttering har været snæver, hvorfor der er risiko for polarisering af nogle af deltagerne, hvilket kan give andre svar, end deltagere med en anden demografi.

Når vi ønsker at forstå surrogaten og de tiltænkte forældres oplevelse af surrogati, og inddrager empiri, får vi kun viden ud fra de spørgsmål, som forskerne har stillet. Derfor er vi bevidste om, at vi formentlig ikke kender til den fulde oplevelse af surrogati.

Opgavens analyse

Til vores analyse har vi udvalgt de mest relevante emner, der udsprang af vores empiri. Denne metode er valgt, fordi studierne finder disse emner mest relevant for oplevelsen af surrogati, men også fordi vi i vores opgave har begrænset plads, og således ikke kan rumme alle perspektiver af oplevelsen. Dette valg medfører, at der er dele af oplevelsen, som vi bevidst ikke beskæftiger os med i denne opgave. Dog er disse emner vurderet til at være af mindre betydning for den samlede oplevelse, og derfor mener vi, at vi på baggrund af disse valg, fortsat kan besvare vores problemformulering relevant.

Konklusion

I følgende afsnit vil vi konkludere opgavens fund, hvilket er vores efterforståelse.

På baggrund af denne opgave kan vi konkludere, at størstedelen af surrogaterne og de tiltænkte forældre har oplevet surrogati som værende positivt. Motivationen for surrogati har været varierende for begge parter. Hos de tiltænkte forældre har ønsket om genetiske børn været den største motivation, samt at denne reproduktionsmetode føltes mere sikker, sammenlignet med f.eks. adoption. Surrogaterne beskrev at deres motivation var at hjælpe barnløse par. Dette begrundede de med at have set par kæmpe med infertilitet, at udvise taknemlighed for deres egne familier, at være et godt eksempel for andre samt penge. Alle surrogater angav at de selvstændigt havde truffet beslutningen om at være surrogater, og vi tolkede den overordnede motivation som værende altruistisk.

Derudover fandt vi frem til, at relationen mellem surrogaten og de tiltænkte forældre blev

beskrevet som det vigtigste i oplevelsen af surrogati ud fra surrogaternes perspektiv. Den positive relation indeholdt tillid, respekt, en stærk emotionel forbindelse, samt tilsvarende forventninger til hinanden. Størstedelen af de tiltænkte forældre beskrev ligeledes, at de oplevede relationen som værende positiv. Omvendt indeholdt en negativ relation forskellige forventninger, et overvældende ansvar, sprogbarrierer, kulturelle forskelle eller at der ikke blev overholdt aftaler indbyrdes.

Tilknytningen mellem barnet og surrogaten, samt barnet og de tiltænkte forældre havde betydning for oplevelsen af surrogati. Nogle af surrogaterne beskrev at de knyttede sig til barnet som en naturlig del af graviditeten, hvor andre beskrev at de oplevede graviditeten gennem de tiltænkte forældre. De tiltænkte forældre udtrykte at dette havde betydning for deres tilknytning til barnet, idet de fik lov til at være en del af graviditeten. Dog beskrev nogle af de tiltænkte mødre, at de på trods af dette, fortsat følte et efterslæb i moderfølelsen, grundet at de ikke selv bar graviditeten. Tiden efter fødslen oplevede størstedelen af surrogaterne som værende positiv, og ingen beskrev at have problemer med at overlevere barnet til de tiltænkte forældre.

Vi fandt, at oplevelsen af surrogati blev påvirket negativt, hvis graviditeten eller fødslen indebar alvorlige helbredsmæssige konsekvenser. Tilmed beskrev surrogaterne fortrydelse omkring surrogati, hvis de havde oplevet dette.

I diskussionen fandt vi en række dilemmaer og problematikker indenfor surrogati, hvilket bl.a. kalder på en tydeligere rammesætning, eksempelvis igennem lovgivningen.

Rammesætningen i form af forventningsafstemning, information og vejledning indenfor risici mm. kunne også varetages af sundhedsprofessionelle, såsom jordemødre i en jordemoderkonsultation, hvilket kunne have en positiv betydning for oplevelsen af surrogati.

Surrogati er et komplekst emnefelt, og det er derfor vigtigt, at vi forholder os til dette.

Den overstående viden om surrogaterne og de tiltænkte forældres oplevelser er relevante for sundhedsprofessionelle for at kunne vejlede i denne reproduktionsmetode, samt for at kunne forstå kompleksiteten i surrogati.

Litteraturliste

- Aggerbeck, M. (17. 06 2019). *KP Bibliotek*. Hentet fra Scopus:
https://phbibliotek.dk/ld.php?content_id=33839413
- Ahrens, K. (17. 03 2019). *OVERBLIK Må man bruge rugemor i Danmark? Her er reglerne*. Hentet fra <https://www.dr.dk/nyheder/indland/overblik-maa-man-bruge-rugemor-i-danmark-her-er-reglerne> (Lokaliseret d. 03.03.22)
- Ankestyrelsen. (01. 11 2019). *Retsinformation*. Hentet fra Ankestyrelsens principafgørelse 1-19 om rugemor - rugemødre - surrogatmoderskab - barsel - fars ret til indtræde i mors orlov:
https://www.retsinformation.dk/eli/accn/W20190903225#Henvisning_idda87f43d-47d3-41ee-a905-4e2bbe68dde2 (Lokaliseret d. 03.03.22)
- Ankestyrelsen. (12. 04 2021). Hentet fra Surrogatmoderskab – en usikker affære:
<https://ast.dk/born-familie/artikler/adoption/surrogatmoderskab-2013-en-usikker-affaere> (Lokaliseret d. 03.03.22)
- Brodén, M. (2015). *Graviditetens muligheder*. Akademisk Forlag.
- DSOG. (22. 04 2022). *Surrogati i Danmark?* Hentet fra <https://www.rigshospitalet.dk/presse-og-nyt/arrangementer/kalender/Documents/2022/April/surrogati-i-danmark-invitation.pdf> (Lokaliseret d. 21.03.22)
- Engelsted, N., & Jensen, U. (20. september 2020). *Altruisme*. Hentet fra Den Store Danske:
<https://denstoredanske.lex.dk/altruisme> (Lokaliseret d. 20.03.22)
- Etisk-råd. (2013). *International handel med menneskelige æg, rugemoderskab og organer*. Hentet fra Etisk råd: <https://www.etiskraad.dk/~media/Etisk-Raad/Etiske-Temaer/Sundhedsvaesenet/Publikationer/2013-International-handel-med-menneskelige-aeg-rugemoderskab-og-organer.pdf> (Lokaliseret d. 01.03.22)
- F. Lemmen, B. P. (2018). *Dansk Fertilitetsselskab*. Hentet fra
<https://fertilitetsselskab.dk/dataark-pr-aar/#1540235984961-3a8ec582-5895>
(Lokaliseret d. 01.03.22)
- Glasdam, S. (2015). *Bachelorprojekter indenfor det sundhedsfaglige område*. København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busk .
- Høstrup, H., Schou, L., Poulsen, I., Larsen, S., & Lyngsø, E. (17. 09 2009). *Vurdering Af Kvalitative Studier – VAKS*.
- Hohmand, M. M., & Hagan, C. (2001). *Satisfaction with surrogate mothering*. San Diego: Journal of Human Behavior in the Social environment.

- Jørgensen, H. (1997). *Autonomi og Bio-etik*. Aarhus: Aarhus universitet.
- Jordemoderforeningen. (November 2010). *Etiske retningslinjer for jordemødre*. Hentet fra https://jordemoderforeningen.dk/fileadmin/Fag___Forskning/Etiske_retningslinjer/Etiske_Retningslinjer_2010.pdf (Lokaliseret d. 04.03.22)
- Københavns-Professionshøjskole. (01. 09 2021). Hentet fra Studieordningen Jordemoderuddannelsen: <https://www.kp.dk/wp-content/uploads/2021/08/studieordning-jordemoderuddannelsen-september-2021.pdf?x30665> (Lokaliseret d. 04.03.22)
- Kirkegaard, I., Larsen, E., & mm. . (20. Januar 2022). *Graviditet efter ægdonation*. Hentet fra DSOG. (Lokaliseret d. 01.04.22)
- Klausen, S. H. (2016). *Hvad er videnskabsteori?*. København: Akademisk Forlag.
- Kleinpeter, C. B. (2002). *Surrogacy: The parents' story*. California : Psychological Reports.
- Kversøy, K. S. (2006). *Etik - en praktisk synsvinkel*. København: Akademisk Forlag.
- Nyeng, F. (2000). *Etiske teorier*. København: Gyldendal.
- Olsen, O. A. (30. 07 2021). *Sigmund Freud*. Hentet fra Den Store Danske: https://denstoredanske.lex.dk/Sigmund_Freud (Lokaliseret d. 05.04.22)
- Peoples, H., & K. Kristensen, H. (2021). *Evidensbaseret Praksis*. København: Munksgaard.
- Thisted, J. (2018). *Forskningsmetode i praksis*. København: Munksgaard.
- Toledano, S. J., & Zeiler, K. (2017). *Hosting the other's child? Relational work and embodied responsibility in altruistic surrogate motherhood*. Linköping : Feminist Theory.
- WHO. (03. 03 2022). Hentet fra https://www.who.int/health-topics/infertility#tab=tab_1 (Lokaliseret d. 03.03.22)
- Yee, S., Hemalal, S., & Librach, C. (2019). *"Not my child to give away": A qualitative analysis of gestational surrogates' experiences*. Toronto: Elsevier.

Forsidebillede er tegnet af Julie Mosegaard Hansen, april 2022.

Love:

Lov om assisteret reproduktion, 2019, set d. 19/04/2022

§13. Assisteret reproduktion må ikke finde sted, når der foreligger en aftale mellem den kvinde, hvor graviditeten søges etableret, og en anden om, at kvinden skal føde et barn til denne (surrogatmoderskab).

Adoptionsloven, 2019, set d. 19/04/2022

§15. Adoption kan ikke meddeles, hvis nogen, der skal afgive samtykke til adoption, yder eller modtager vederlag eller nogen anden form for modydelse, herunder betaling for tabt arbejdsfortjeneste. Familieretshuset kan afkræve enhver, der har kendskab til forholdene, alle oplysninger til brug ved afklaringen af, om der er ydet eller modtaget vederlag m.v. som nævnt i 1. pkt. Tilsvarende gælder for Ankestyrelsen i sager om adoption uden samtykke efter §9.

§33. Hjælp må ikke ydes eller modtages med henblik på at opnå forbindelse mellem en kvinde og en anden, der ønsker, at kvinden skal føde et barn til denne.

Stk. 2. Annoncering må ikke foretages med henblik på at opnå en forbindelse, som nævnt i stk. 1.

Børneloven, 2018, set d. 19/04/2022

§31. En aftale om, at en kvinde, som føder et barn efter fødslen skal udlevere barnet til en anden, er ugyldig.

Straffeloven, 2021, set d. 19/04/2022

§233. Den, der driver virksomhed med, at en anden mod betaling eller løfte om betaling har seksuelt forhold til en kunde, straffes for rufferi med fængsel indtil 4 år.

Sundhedsloven, 2019, set d. 19/04/2022

§268. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes med bøde den, der udtager væv og andet biologisk materiale til behandling som nævnt i § 52 eller § 53 eller foretager indgreb efter § 55, uden at betingelserne efter loven er opfyldt.

Stk. 2. Den, der yder eller modtager betaling eller anden økonomisk fordel for udtagelse eller overførsel af væv og andet biologisk materiale til behandling som nævnt i § 52 eller § 53, straffes med bøde. Det samme gælder den, der med viden om, at der er ydet eller modtaget betaling som nævnt i 1. pkt., medvirker til, at et sådant indgreb foretages.

Bilag

Bilagsfortegnelse

1. VAKS skema: *Surrogacy: the parents story* – s. 48.

- 1.1 Formelle krav – s. 48
- 1.2 Troværdighed – s. 48
- 1.3 Overførbarhed – s. 49
- 1.4 Konsistens – s. 49
- 1.5 Transparens – s. 50

2. VAKS skema: *“Not my child to give away”*: A qualitative analysis of gestational surrogates experiences – s. 50

- 2.1 Formelle krav – s. 50
- 2.2 Troværdighed – s. 51
- 2.3 Overførbarhed – s. 51
- 2.4 Konsistens – s. 52
- 2.5 Transparens – s. 52

3. VAKS skema: *Hosting the others child? Relational work and embodied responsibility in altruistic surrogate motherhood* – s. 53

- 3.1 Formelle krav – s. 53
- 3.2 Troværdighed – s. 53
- 3.3 Overførbarhed – s. 54
- 3.4 Konsistens – s. 54
- 3.5 Transparens – s. 55

4. VAKS skema: *Satisfaction with surrogate mothering* – s. 55

- 4.1 Formelle krav – s. 55
- 4.2 Troværdighed – s. 56
- 4.3 Overførbarhed – s. 56
- 4.4 Konsistens – s. 57
- 4.5 Transparens – s. 57

5. Emneoversigt – s. 58

6. Søgehistorik – s. 65

- 6.1 Pubmed – s. 65
- 6.2 Cinahl – s. 67
- 6.3 PsykInfo – s. 68

1. Surrogacy: the parents story

1.1 Formelle krav

Formelle krav	Vurdering				Kommentarer og begrundelser
	Helt uenig			helt enig	
1 Baggrunden for undersøgelsen er beskrevet via eksisterende litteratur.	☐	☐	☐	☒	
2 Det fremgår hvorfor undersøgelsen er relevant.	☐	☐	☐	☒	
3 Det er beskrevet hvordan informeret samtykke, frivillighed og anonymisering af data er overholdt (Helsinki deklARATIONEN).	☐	☒	☐	☐	
4 Det er beskrevet om der er relevante godkendelser (fx Datatilsyn, Etisk komité).	☒	☐	☐	☐	
5 Forskerne har beskrevet hvordan undersøgelsen kan påvirke informanterne.	☒	☐	☐	☐	
6 Forskeren har beskrevet hvad man vil gøre, hvis undersøgelsen påvirker deltagerne uhensigtsmæssigt.	☒	☐	☐	☐	
I alt point:					

1. Gives 4. Afsnit "Review of the literature"
2. Gives 4. Infertilitet. Kun undersøgelser om surrogatens oplevelser indtil nu, derfor relevant med de tiltænkte forældres oplevelser.
3. Gives 2. Beskrevet at der er sendt breve ud – altså frivillig deltagelse. Men der står ikke beskrevet, hvordan informeret samtykke er givet, samt om anonymisering af data er overholdt.
4. Gives 1. Ses ikke beskrevet.
5. Gives 1. Ses ikke beskrevet.
6. Gives 1. Ses ikke beskrevet.

=2,2

1.2 Troværdighed

Troværdighed	Vurdering				Kommentarer og begrundelser
	Helt uenig			helt enig	
1 Formålet er klart beskrevet.	☐	☐	☐	☒	
2 Metoden er beskrevet.	☐	☐	☐	☒	
3 Metoden er begrundet.	☐	☐	☐	☒	
4 Metoden er valgt i forhold til formålet.	☐	☐	☐	☒	
5 Der er en beskrivelse af hvordan data blev registreret (digitalt, video, notater, feltnoter osv.).	☐	☐	☐	☒	
6 Der er anvendt triangulering.	☐	☒	☐	☐	
7 Forskningsprocessen er beskrevet.	☐	☐	☐	☒	
I alt point:					

1. Gives 4. Står klart at de vil undersøge de tiltænkte forældres oplevelser, da det ikke er blevet undersøgt tidligere. Studiets resultater kan hjælpe professionelle der arbejder indenfor området.
2. Gives 4. Der beskrives, hvad de gør.
3. Gives 4. Det ses beskrevet. De har valgt denne metode (induktiv) fordi de hellere ville have at deres resultater var uventet end at de bare be- eller afkræftede deres egen hypotese.
4. Gives 4. Vil gerne vide noget om oplevelsen og vælger derfor semistruktureret interviews.
5. Gives 4. De har optaget deres interview og transskriberet dem.
6. Gives 2. Foskertriangulering: Der er anvendt en person udefra til at udføre interviews.
7. Gives 4. Deres fremgangsmåde er beskrevet.

=3,7

1.3 Overførbarhed

Overførbarhed	Vurdering				Kommentarer og begrundelser
	Helt uenig			helt enig	
1 Udvælgelse af informanter eller kilder er beskrevet.	☐	☐	☐	☒	
2 Der er en beskrivelse af informanterne.	☐	☐	☐	☒	
3 Det er begrundet hvorfor disse informanter skal deltage.	☐	☐	☒	☐	
4 Konteksten (det sted og den sammenhæng forskningen foregår i) er beskrevet.	☐	☐	☐	☒	
5 Det er beskrevet hvilket tilhørsforhold forskeren/forskerne har til konteksten samt til informanterne.	☒	☐	☐	☐	
I alt point:					

1. Gives 4. Det ses beskrevet.
2. Gives 4. Det ses beskrevet.
3. Gives 3. Ikke beskrevet, hvorfor lige dette bureau er udvalgt. Men kritiserer/diskuterer konsekvenserne af dette valg.
4. Gives 4. Ses beskrevet.
5. Gives 1. Ses ikke beskrevet.

=3,2

1.4 Konsistens

Konsistens	Vurdering				Kommentarer og begrundelser
	Helt uenig			helt enig	
1 Der er beskrevet en logisk sammenhæng mellem data og de temaer, forskeren har udviklet.	☐	☐	☐	☒	
2 Der er en beskrivelse af analyseproces.	☐	☐	☐	☒	
3 Der er en klar fremstilling af fundene.	☐	☐	☐	☒	
4 Fundene er troværdige.	☐	☐	☐	☒	
5 Eventuelle citater er resonable/understøttende for tolkningen.	☐	☐	☐	☒	
6 Der er overensstemmelse mellem undersøgelsens fund og konklusioner.	☒	☐	☐	☐	
I alt point:					

1. Gives 4. Der er beskrevet at interviewene er transskriberet og kodet, for at finde relevante emner og kategorier. Temaer at altså opstået af deres data.
2. Gives 4. Se "analysis" and "Conceptual model"
3. Gives 4. Der er lavet en grafisk oversigt, samt en god opstilling tekstligt af resultaterne.
4. Gives 4. Ses beskrevet.
5. Gives 4. Ses beskrevet.
6. Gives 1. Der er ikke et afsnit med konklusion, men de diskuterer deres fund i diskussionen.

=3,5

1.5 Transparens

Transparens	Vurdering				Kommentarer og begrundelser
	Helt uenig			helt enig	
	1	2	3	4	
1 Forskeren har beskrevet sin baggrund og sine antagelser eller forforståelse.	☒	☐	☐	☐	
2 Der er henvist til en teori/teoretiker (man kan se hvem der har inspireret til analysen).	☐	☐	☐	☒	
3 Der er en beskrivelse af, om temaer udsprung af data eller om de var formuleret på forhånd.	☐	☐	☐	☒	
4 Det er beskrevet hvem der gennemførte undersøgelsen.	☐	☐	☐	☒	
5 Der er beskrevet hvordan forskeren deltog i forskningsprocessen	☒	☐	☐	☐	
6 Forskeren har beskrevet, om hans/hendes position har betydning for fundene.	☐	☐	☒	☐	
I alt point:					

1. Gives 1. Deres forforståelse er ikke beskrevet.
2. Gives 4. De har været transparente ift. at de har beskrevet, at de har valgt ikke at bruge en teori i analysen.
3. Gives 4. Temaer er udsprunget af deres data.
4. Gives 4. Sociolog udførte interviews.
5. Gives 1. Ses ikke beskrevet.
6. Gives 3. Der er beskrevet at de lader data vælge temaerne, fordi de ikke bare vil have be- eller afkræftet deres hypotese. Dog beskriver de ikke deres position/forforståelse, men beskriver at de har valgt en metode, så den påvirker min.

=2,8

2. "Not my child to give away": A qualitative analysis of gestational surrogates experiences.

2.1 Formelle krav

Formelle krav	Vurdering				Kommentarer og begrundelser
	Helt uenig			helt enig	
	1	2	3	4	
1 Baggrunden for undersøgelsen er beskrevet via eksisterende litteratur.	☐	☐	☐	☒	
2 Det fremgår hvorfor undersøgelsen er relevant.	☐	☐	☐	☒	
3 Det er beskrevet hvordan informeret samtykke, frivillighed og anonymisering af data er overholdt (Helsinki deklARATIONEN).	☐	☐	☐	☒	
4 Det er beskrevet om der er relevante godkendelser (fx Datatilsyn, Etisk komité).	☐	☐	☐	☒	
5 Forskerne har beskrevet hvordan undersøgelsen kan påvirke informanterne.	☒	☐	☐	☐	
6 Forskeren har beskrevet hvad man vil gøre, hvis undersøgelsen påvirker deltagerne uhensigtsmæssigt.	☒	☐	☐	☐	
I alt point:					

1. Gives 4. Ses beskrevet.
2. Gives 4. Den litteratur der findes er mest fra UK og USA, og man havde derfor i Canada brug for, at have et studie der afspejlede deres lovgivning. I Canada er nemlig kun altruistisk surrogati lovligt.
3. Gives 4. De har krydset af at de forstod betingelserne. Det var frivilligt at deltage, samt det blev anonymiseret.
4. Gives 4. Godkendt af University of Torontos Research Ethics board.
5. Gives 1. Ses ikke beskrevet.
6. Gives 1. Ses ikke beskrevet.

=3

2.2 Troværdighed

Troværdighed	Helt uenig _____ helt enig				Kommentarer og begrundelser
	1	2	3	4	
1 Formålet er klart beskrevet.				☒	
2 Metoden er beskrevet.				☒	
3 Metoden er begrundet.	☒				
4 Metoden er valgt i forhold til formålet.		☒			
5 Der er en beskrivelse af hvordan data blev registreret (digitalt, video, notater, feltnoter osv.).				☒	
6 Der er anvendt triangulering.			☒		
7 Forskningsprocessen er beskrevet.				☒	
I alt point:					

1. Gives 4. Ses klart beskrevet.
2. Gives 4. Der er lavet et spørgeskema, som er testet af fagpersoner. Dette spørgeskema er sendt ud til alle surrogati bureauer i Canada, samt reklameret for på SoMe.
3. Gives 1. Ses ikke beskrevet.
4. Gives 2. Hvis man gerne vil kende menneskers oplevelse af et fænomen, får du et begrænset svar, når du bruger et spørgeskema, også selvom deltagerne kan uddybe deres svar.
5. Gives 4. Spørgeskema på nettet. 9446 (51 ord i gennemsnit pr person) ord blev samlet og kodet, og indsat i Excel.
6. Giver 3. Forskertriangulering blev anvendt ved at organisere data, identificere temaer og kode deltageres udtalelser. Der har altså været flere personer indover processen.
7. Gives 4. Beskriver blandt andet, hvordan de har testet spørgeskemaet.

=2,6

2.3 Overførbarhed

Overførbarhed	Vurdering				Kommentarer og begrundelser
	Helt uenig		helt enig		
	1	2	3	4	
1 Udvalgelse af informanter eller kilder er beskrevet.				☒	
2 Der er en beskrivelse af informanterne.				☒	
3 Det er begrundet hvorfor disse informanter skal deltage.				☒	
4 Konteksten (det sted og den sammenhæng forskningen foregår i) er beskrevet.				☒	
5 Det er beskrevet hvilket tilhørsforhold forskeren/forskerne har til konteksten samt til informanterne.	☒				
I alt point:					

1. Gives 4. Ses beskrevet.
2. Gives 4. Se tabel.
3. Gives 4. Deltager fordi de har været surrogater
4. Gives 4. Ses beskrevet.
5. Gives 1. Ses ikke beskrevet.

=3,4

2.4 Konsistens

Konsistens	Helt uenig _____ helt enig				Kommentarer og begrundelser
	1	2	3	4	
1 Der er beskrevet en logisk sammenhæng mellem data og de temaer, forskeren har udviklet.	☐	☐	☐	☒	
2 Der er en beskrivelse af analyseproces.	☐	☐	☐	☒	
3 Der er en klar fremstilling af fundene.	☐	☐	☐	☒	
4 Fundene er troværdige.	☐	☐	☐	☒	
5 Eventuelle citater er resonable/understøttende for tolkningen.	☐	☐	☐	☒	
6 Der er overensstemmelse mellem undersøgelsens fund og konklusioner.	☐	☐	☐	☒	
I alt point:					

1. Gives 4. Temaer afstedkom af analysen.
2. Gives 4. Indsat resultater i Excel og givet dem koder. Heraf er afstedkommet en række temaer. Revurderet disse temaer. Lavet en tabel over temaer og undertemaer, for at give et samlet billede af oplevelsen.
3. Gives 4. Både i tabel og tekst.
4. Gives 4. Ses beskrevet.
5. Gives 4. Ses beskrevet.
6. Gives 4. Ses beskrevet.

=4

2.5 Transparens

Transparens	Vurdering				Kommentarer og begrundelser	
	Helt uenig	1	2	3		4
1 Forskeren har beskrevet sin baggrund og sine antagelser eller forforståelse.	☒	☐	☐	☐	☐	
2 Der er henvist til en teori/teoretiker (man kan se hvem der har inspireret til analysen).	☒	☐	☐	☐	☐	
3 Der er en beskrivelse af, om temaer udsprang af data eller om de var formuleret på forhånd.	☐	☐	☐	☐	☒	
4 Det er beskrevet hvem der gennemførte undersøgelsen.	☒	☐	☐	☐	☐	
5 Der er beskrevet hvordan forskeren deltog i forskningsprocessen	☒	☐	☐	☐	☐	
6 Forskeren har beskrevet, om hans/hendes position har betydning for fundene.	☒	☐	☐	☐	☐	
I alt point:						

1. Gives 1. Forforståelse ses ikke beskrevet.
2. Gives 1. Ses ikke beskrevet.
3. Gives 4. Temaer afstedkom af data.
4. Gives 1. Der er ikke beskrevet, hvem der har lavet analysen eller hvem der har formuleret spørgeskemaet. Dog er der beskrevet, hvem der har testet spørgeskemaet.
5. Gives 1. Ses ikke beskrevet.
6. Gives 1. Ses ikke beskrevet.

=1,5

3. Hosting the others child? Relational work and embodied responsibility in altruistic surrogate motherhood

3.1 Formelle krav

Formelle krav	Vurdering				Kommentarer og begrundelser
	Helt uenig			helt enig	
	1	2	3	4	
1 Baggrunden for undersøgelsen er beskrevet via eksisterende litteratur.				☒	
2 Det fremgår hvorfor undersøgelsen er relevant.				☒	
3 Det er beskrevet hvordan informeret samtykke, frivillighed og anonymisering af data er overholdt (Helsinki deklARATIONEN).			☒		
4 Det er beskrevet om der er relevante godkendelser (fx Datatilsyn, Etisk komité).				☒	
5 Forskerne har beskrevet hvordan undersøgelsen kan påvirke informanterne.	☒				
6 Forskeren har beskrevet hvad man vil gøre, hvis undersøgelsen påvirker deltagerne uhensigtsmæssigt.	☒				
	I alt point:				

1. Gives 4. Ses beskrevet.
2. Gives 4. I høj grad. Der findes flest studier med betalte surrogater, og derfor relevant at undersøge dem der ikke bliver betalt.
3. Gives 3. Deltagere blev kontaktet hvis de havde deltaget i noget angående surrogati i medierne, og resten fik information ved IVF-klinikker. De underskrev samtykkeerklæringer. Anonymisering er ikke beskrevet.
4. Gives 4. Regional ethics committee of Linköping, Sweden.
5. Gives 1. Ses ikke beskrevet.
6. Gives 1. Ses ikke beskrevet.

=2,8

3.2 Troværdighed

Troværdighed	Vurdering				Kommentarer og begrundelser
	Helt uenig			helt enig	
	1	2	3	4	
1 Formålet er klart beskrevet.				☒	
2 Metoden er beskrevet.			☒		
3 Metoden er begrundet.				☒	
4 Metoden er valgt i forhold til formålet.		☒			
5 Der er en beskrivelse af hvordan data blev registreret (digitalt, video, notater, feltnoter osv.).	☒				
6 Der er anvendt triangulering.				☒	
7 Forskningsprocessen er beskrevet.			☒		
	I alt point:				

1. Gives 4. Mangler studier med altruistisk surrogati.
2. Gives 3. Ikke beskrevet tydeligt at interview er på e-mail.
3. Gives 4. Ses beskrevet.
4. Gives 2. Vi mener ikke e-mail er optimalt til interview.
5. Gives 1. Ses ikke beskrevet.
6. Gives 4. Forskertriangulering – flere forskere om analysen.
7. Gives 3. Ses delvis beskrevet.

=3

3.3 Overførbarhed

Overførbarhed	Vurdering				Kommentarer og begrundelser
	Helt uenig			helt enig	
	1	2	3	4	
1 Udvalgelse af informanter eller kilder er beskrevet.				☒	
2 Der er en beskrivelse af informanterne.	☒				
3 Det er begrundet hvorfor disse informanter skal deltage.		☒			
4 Konteksten (det sted og den sammenhæng forskningen foregår i) er beskrevet.				☒	
5 Det er beskrevet hvilket tilhørsforhold forskeren/forskerne har til konteksten samt til informanterne.	☒				
	I alt point:				

1. Gives 4. Deltagere blev kontaktet hvis de havde deltaget i noget angående surrogater i medierne, og resten fik information ved IVF-klinikker.
2. Gives 1. Der ses ingen beskrivelse – kun hvor mange der har været surrogater for familiemedlemmer og hvor mange der har været for tætte venner.
3. Gives 2. Kun beskrevet at de deltager, fordi de har været surrogater og ikke er blevet betalt. Samt hvorfor man har valgt fra 3 lande.
4. Gives 4. Mangel på studier med ubetalte surrogater.
5. Gives 1. Ses ikke beskrevet.

=2,4

3.4 Konsistens

Konsistens	Helt uenig _____ helt enig				Kommentarer og begrundelser
	1	2	3	4	
1 Der er beskrevet en logisk sammenhæng mellem data og de temaer, forskeren har udviklet.				☒	
2 Der er en beskrivelse af analyseproces.				☒	
3 Der er en klar fremstilling af fundene.			☒		
4 Fundene er troværdige.			☒		
5 Eventuelle citater er resonable/understøttende for tolkningen.				☒	
6 Der er overensstemmelse mellem undersøgelsens fund og konklusioner.			☒		
	I alt point:				

1. Gives 4. Interview (e-mail + 1 på Skype) – kodning – temaer.
2. Gives 4. Ses beskrevet.
3. Gives 3. Tekst - % tabel. Men kun 2 emner og der er intro til temaerne.
4. Gives 3. Fordi de blander egne ord og citater. Der er ingen diskussion.
5. Gives 4. Citater understøtter pointer.
6. Gives 3. Ses delvis beskrevet.

=3,5

3.5 Transparens

Transparens	Vurdering				Kommentarer og begrundelser
	Helt uenig			helt enig	
	1	2	3	4	
1 Forskeren har beskrevet sin baggrund og sine antagelser eller forforståelse.	☐	☒	☐	☐	
2 Der er henvist til en teori/teoretiker (man kan se hvem der har inspireret til analysen).	☐	☐	☐	☒	
3 Der er en beskrivelse af, om temaer udsprang af data eller om de var formuleret på forhånd.	☐	☐	☐	☒	
4 Det er beskrevet hvem der gennemførte undersøgelsen.	☐	☐	☒	☐	
5 Der er beskrevet hvordan forskeren deltog i forskningsprocessen	☐	☐	☐	☒	
6 Forskeren har beskrevet, om hans/hendes position har betydning for fundene.	☒	☐	☐	☐	
I alt point:					

1. Gives 2. Ses delvis ikke beskrevet.
2. Gives 4. Henvist til mange teoretikere.
3. Gives 4. Udsprang af data.
4. Gives 3. Det er beskrevet, hvem der har lavet analysen, men ikke hvem der har lavet interviewene.
5. Gives 4. Ses beskrevet.
6. Gives 1. Ses ikke beskrevet.

=3

4. Satisfaction with surrogate mothering

4.1 Formelle krav

Formelle krav	Vurdering				Kommentarer og begrundelser
	Helt uenig			helt enig	
	1	2	3	4	
1 Baggrunden for undersøgelsen er beskrevet via eksisterende litteratur.	☐	☐	☐	☒	
2 Det fremgår hvorfor undersøgelsen er relevant.	☐	☐	☐	☒	
3 Det er beskrevet hvordan informeret samtykke, frivillighed og anonymisering af data er overholdt (Helsinki deklARATIONEN).	☐	☒	☐	☐	
4 Det er beskrevet om der er relevante godkendelser (fx Datatilsyn, Etisk komité).	☐	☐	☐	☒	
5 Forskerne har beskrevet hvordan undersøgelsen kan påvirke informanterne.	☒	☐	☐	☐	
6 Forskeren har beskrevet hvad man vil gøre, hvis undersøgelsen påvirker deltagerne uhensigtsmæssigt.	☒	☐	☐	☐	
I alt point:					

1. Gives 4. Afsnit med "review of the literature"
2. Gives 4. Vil beskrive surrogaters oplevelse af surrogati, så sundhedsprofessionelle kan bruge det i deres praksis.
3. Gives 2. Frivillighed er beskrevet, men ikke informeret samtykke eller anonymisering.
4. Gives 4. University Human subjects.
5. Gives 1. Ses ikke beskrevet.
6. Gives 1. Ses ikke beskrevet.

=2,7

4.2 Troværdighed

Troværdighed	Helt uenig _____ helt enig				Kommentarer og begrundelser
	1	2	3	4	
1 Formålet er klart beskrevet.				☒	
2 Metoden er beskrevet.				☒	
3 Metoden er begrundet.	☒				
4 Metoden er valgt i forhold til formålet.				☒	
5 Der er en beskrivelse af hvordan data blev registreret (digitalt, video, notater, feltnoter osv.).				☒	
6 Der er anvendt triangulering.				☒	
7 Forskningsprocessen er beskrevet.				☒	
I alt point:					

1. Gives 4. Undersøger surrogaternes oplevelse.
2. Gives 4. Semistruktureret interviews, transskriberet, kodet, og valgt temaer og kategorier.
3. Gives 1. Ses ikke beskrevet.
4. Gives 4. Ses beskrevet.
5. Gives 4. Interviews blev optaget og transskriberet.
6. Gives 4. Begge forskere har samarbejdet om analysen.
7. Gives 4. Ses beskrevet.

=3,6

4.3 Overførbarhed

Overførbarhed	Vurdering				Kommentarer og begrundelser
	Helt uenig		helt enig		
	1	2	3	4	
1 Udvalgelse af informanter eller kilder er beskrevet.			☒		
2 Der er en beskrivelse af informanterne.				☒	
3 Det er begrundet hvorfor disse informanter skal deltage.				☒	
4 Konteksten (det sted og den sammenhæng forskningen foregår i) er beskrevet.				☒	
5 Det er beskrevet hvilket tilhørsforhold forskeren/forskerne har til konteksten samt til informanterne.		☒			
I alt point:					

1. Gives 3. Der står både, at der er sendt breve ud til surrogater fra ét surrogatprogram, men også at halvdelen er fundet gennem en magasinreklame.
2. Gives 4. Beskrives i tekst.
3. Gives 4. De har båret et barn for et par indenfor x antal år.
4. Gives 4. Ses beskrevet.
5. Gives 2. Det beskrives at de ikke selv har kontaktet kvinderne, men at de har fået surrogatprogrammet til det. Dog beskriver de ikke deres eget tilhørsforhold til konteksten.

=3,4

4.4 Konsistens

Konsistens	Helt uenig _____ helt enig				Kommentarer og begrundelser
	1	2	3	4	
1 Der er beskrevet en logisk sammenhæng mellem data og de temaer, forskeren har udviklet.				☒	
2 Der er en beskrivelse af analyseproces.				☒	
3 Der er en klar fremstilling af fundene.				☒	
4 Fundene er troværdige.				☒	
5 Eventuelle citater er resonable/understøttende for tolkningen.				☒	
6 Der er overensstemmelse mellem undersøgelsens fund og konklusioner.				☒	
I alt point:					

1. Gives 4. Interview – optaget – transskriberet – kodet – udvalgt temaer og kategorier.
2. Gives 4. Ses beskrevet.
3. Gives 4. Fremstilling i tekstform.
4. Gives 4. Ses beskrevet.
5. Gives 4. Ses beskrevet.
6. Gives 4. Ses beskrevet.

=4

4.5 Transparens

Transparens	Vurdering				Kommentarer og begrundelser
	Helt uenig			helt enig	
	1	2	3	4	
1 Forskeren har beskrevet sin baggrund og sine antagelser eller forforståelse.	☒				
2 Der er henvist til en teori/teoretiker (man kan se hvem der har inspireret til analysen).		☒			
3 Der er en beskrivelse af, om temaer udsprang af data eller om de var formuleret på forhånd.				☒	
4 Det er beskrevet hvem der gennemførte undersøgelsen.				☒	
5 Der er beskrevet hvordan forskeren deltog i forskningsprocessen				☒	
6 Forskeren har beskrevet, om hans/hendes position har betydning for fundene.	☒				
I alt point:					

1. Gives 1. Ses ikke beskrevet.
2. Gives 2. De er blevet inspireret udefra til at lave deres relationelle model.
3. Gives 4. Temaer udsprang af data.
4. Gives 4. Fordelt mellem forskerne og en "social work" studerende.
5. Gives 4. De har lavet interviewene, kodet og udvalgt temaer.
6. Gives 1. Ses ikke beskrevet.

=2,7

5. Emneoversigt

Tema/ studier	"Hosting the others' child?"	"Satisfaction with surrogate mothering"	"Surrogacy: the parents' story"	"Not my child to give away"
Motivati on	<ul style="list-style-type: none"> - Surrogaterne har venner/familie tæt på, som kæmper med infertilitet, og er meget påvirket af parrenes frustration og sorg. - Surrogaterne ønsker at hjælpe dem. S. 166 - Surrogaterne har selv haft nemme graviditeter, og føler sig derfor privilegeret over at kunne hjælpe dem. S. 166 - Beslutningen skete på deres eget initiativ, og oplevelsen af surrogati skyldtes, at de ikke blev betalt for det. S. 166 - De vidste, at parrene ville være gode forældre. S. 166 - Surrogaterne havde selv det antal børn, som de ville have og skulle således ikke selv have flere. S. 166. 	<ul style="list-style-type: none"> - Motivation var en gennemgående faktor der påvirkede surrogaternes oplevelse og tilfredshed. S 77 - Størstedelen af kvinderne (12 ud af 17) havde som motiv for surrogati, at de ville hjælpe andre med at få børn og skabe en familie. S 77. - Tre kvinder angav tidligere problemer fx abort som motiv. S 77 - Fire kvinder angav penge som et motiv. S 78 - Andre motiver var personlige årsager, såsom at være et godt eksempel for sine børn, og en kvinde havde et sygt barn i forvejen. S 78 	<ul style="list-style-type: none"> - Infertilitet, hvor forældrene har ønske om biologiske børn (Grund til infertilitet var gentagende aborter, hysterectomi, opnår ikke graviditet, cancer og hepatitis C. S. 207 - For at undgå problemer med adoption (risiko for ombestemmelse/fortrydelse af mødrene ved adoption er betydelig større end ved surrogati) S.208 - Ønsket om familiedannelse. S 208 - Komplikationer forbundet med graviditet grundet sygdomme som fx. Cancer. S. 208 	<ul style="list-style-type: none"> - Flere kvinder beskrev at de var motiveret til at være surrogater, fordi de havde set par kæmpe for at få en familie, men ikke havde lykket pga. medicinske og biologiske grunde. S 259 - Nogle kvinder beskrev at surrogati var en uselvsk gerning for at hjælpe andre. S 259 - Nogle kvinder beskrev surrogati, som en måde at være taknemmelig for deres egne familier og evne til at bære børn, samt deres egne ukomplicerede graviditeter og fødsler. S 259
Relation med de tiltænkte forældre	<ul style="list-style-type: none"> - Kærligt, hjælper hinanden, ville gerne dele oplevelsen. S. 170. - Forældrene var bekymrede for at miste barnet, var meget stressende for surrogaten. S. 170. - Give and take S. 170. - En ville ikke gøre det igen, fordi hun som den eneste var ansvarlig for livslykken eller tragedien for et andet menneske, hvilket var meget 	<ul style="list-style-type: none"> - Relationen med forældrene havde den største betydning for, hvordan de oplevede surrogati. S.67 - Dem der oplevede forholdet som problematisk, var ofte grundet forskellige forventninger. S 67 - Dem der oplevede forholdet som positivt, havde tilsvarende forventninger til forholdet. S. 69 - Størstedelen af (16 ud af 17 kvinder) graviditeterne blev oplevet som yderst tilfredsstillende. S 69. 	<ul style="list-style-type: none"> - 3/26 syntes, at relationen var det bedste ved oplevelsen S 221. - Beskriver at være venner for livet pga. det stærke bånd. S 221 - Selvom taknemligheden var stor, beskrev et par at der opstod konflikt, idet surrogaten skulle være sengeliggende, men alligevel tog på tur. Der var mange bekymringer om barnets helbred, og surrogaten var meget svingende i sit humør. 	<ul style="list-style-type: none"> - Studiet identificerede 3 typer forhold mellem surrogat og tiltænkte forældre: harmonisk, neutral og konfliktfyldt. S 260 - I de harmoniske forhold (størstedelen af deltagerne) blev en stærk emotionel forbindelse, tillid og respekt nævnt. S 260. - I de "neutrale" forhold, var der et mindset som var fokuseret på målet. Her ønskede surrogaten ikke en relation med de tiltænkte forældre efter fødslen, og fandt derfor

	hårdt for hende S. 171.	- Nogle blev udfordret af sprogbarrierer, kulturelle forskellige og langdistanceforhold S 79	De tiltænkte forældrene havde ikke valgt den samme surrogat igen. S 212 - Mange har fortsat kontakt med hinanden post partum og frem S.212	et par som havde samme forventninger. S 260. - De konfliktfyldte forhold, skyldtes oftest forskellige forventninger og tilgang til håndtering af graviditeten. S 260 - Nogle kvinder udviklede et forhold med de tiltænkte forældre og holdt kontakten, samt havde muligheden for at se barnet vokse op. Nogle fortalte endda at de tiltænkte forældre blev en del af deres familie. S 262.
Kontakt/ relation med den nyfødte		- Det betød noget for surrogaterne, hvordan forældrene behandlede dem efter fødslen og hvorvidt de fik tid sammen med den nyfødte, ift. hvordan de oplevede surrogati. S 69 - Tre beskrev endda en følelse af sorg over ikke at holde barnet efter fødslen. S 69 -Resten af kvinderne havde en positiv oplevelse, både med at holde den nyfødte efter fødslen og at give barnet til forældrene. S 70 - Kontakt med den nyfødte efter fødslen sås mindre vigtigt. Ud af 22 kvinder, oplevede kun 2 kvinder fortrydelse ift. kontakt med barnet og forældrene. Kun 1 kvinde fik et venskab med forældrene, og resten holdt kun kontakten over tlf. Kontakten over tlf. synes tilstrækkelig for dem. S 70		- Surrogaterne beskriver sig som vært, oven og babysitter for embryoet/barnet. S 261 - Kvinderne beskriver at de har en emotionel kontakt/relation til parret og ikke barnet S 261

Tilknytning	<ul style="list-style-type: none"> - Surrogaten lod ikke partneren røre maven, men rettede det mod de tiltænkte forældre S 168. - Tilknyttede sig ikke til barnet, men til forældrene. Følte eventuelle tab igennem dem, og ikke sig selv. S 169 - Nogle følte en tilknytning til barnet, men kunne alligevel give barnet til de tiltænkte forældre. S 170. 		<ul style="list-style-type: none"> - Tilknytningen skete gennem hyppig kontakt. Fx ringede surrogaten første gang hun kunne mærke bevægelser, og en del snakkede ugentligt/dagligt sammen. S. 212 - Nogle beskrev at de følte, at moderskabet udviklede sig gennem graviditeten, og var derfor kedede af at gå glip af den oplevelse. S. 211 	
Ansvar	<ul style="list-style-type: none"> - Større end ved egne børn. Fulgte strikte forholdsregler, fordi der var meget på spil. De var årsagen til udkom. S 168 		<ul style="list-style-type: none"> - Meget negativ oplevelse. Surrogaten havde magten over barnets helbred. - Nogle beskrev bekymringer omkring, om surrogaten nu gjorde det hun skulle og opførte sig ansvarligt. S 210 	
Relation med partneren	<ul style="list-style-type: none"> - Var holdt lidt udenfor. - Skulle ikke knytte sig til barnet, hvorfor de ikke skulle røre eller tale til maven. S 168 	<ul style="list-style-type: none"> - De fleste partnere var støttende. S. 71 - Deres støtte var en hjælp, men ikke lige så vigtig som de tiltænkte forældres støtte, ift. oplevelsen af surrogati S 71 - Alle kvinderne der var i et forhold, snakkede med deres partner om metoden til at blive gravid S 72 - Nogle kvinder oplevede at surrogati havde en positiv indvirkning på deres forhold og andre oplevede ingen ændring. S 72 		<ul style="list-style-type: none"> - Surrogaterne beskrev at støtte fra familie og venner var vigtigt i surrogatprocessen. S 261
Relation med "The program director" og bureauet		<ul style="list-style-type: none"> - Kvinderne beskrev at de snakkede med "the program director" om alle aspekter af surrogati, og fik information fra hende. S 74 - Hun deltog til mange af kvindernes fødsler, og deltog til 		<ul style="list-style-type: none"> - De kvinder der var tilknyttet et bureau, fik støtte og netværk herigennem. S 262

		<p>transaktionen af barnet. S 74</p> <ul style="list-style-type: none"> - De så hende som en mentor, fordi hun selv havde været surrogat. S 74 - De fik emotionel støtte fra hende S 74 - Hun fungerede for nogle som mægler mellem kvinderne og forældrene. - En enkelt kvinde havde en negativ oplevelse med hende. Hun følte sig forladt. S 74 		
Relation med den udvidet familie		<ul style="list-style-type: none"> - Støtte fra familien var mere en bonus end en nødvendighed S 74 - Familierne havde ligesom partnerne forskellige reaktioner på surrogati. S 74 	<ul style="list-style-type: none"> - Overordnet stor støtte. S 214 - At forældrene var genetisk ophav til barnet, havde stor betydning. S 214 - Hvis surrogaten havde genetisk ophav til barnet, havde bedsteforældrene tit noget imod det, og besøgte ikke forældrene, hvilket var sårende for dem. S. 214 	<ul style="list-style-type: none"> - Surrogaterne beskrev at støtte fra familie og venner var vigtigt i surrogatprocessen. S 261 - Kvinderne som havde børn i forvejen, oplevede det som positivt at fortælle dem om surrogati. Nogle brugte det som eksempel på at være generøs, venlig og uselvsk. S 261
Relation med venner		<ul style="list-style-type: none"> - Relationen med vennerne var mindre vigtig for surrogaterne. S 76 - Deres venner havde forskellige reaktioner på at de skulle være surrogater. S 76 	<ul style="list-style-type: none"> - 19/21 var støttende, snakkede åbent om det, og var glade på deres vegne. S 215 - 3/21 var blandet, fordi nogle venner havde adopteret selv, og måske var jaloux, eller var bekymret for at surrogaten måske ikke ville give barnet fra sig. S 215 - Nogle syntes også, at adoption ville være mindre selvsk. S. 215 	<ul style="list-style-type: none"> - Surrogaterne beskrev at støtte fra familie og venner var vigtigt i surrogatprocessen. S 261
Relation til samfundet		<ul style="list-style-type: none"> - Reaktioner fra andre i samfundet, var mindst vigtigt for surrogaterne, ift. deres oplevelse af surrogati. S 76 		<p>Selective disclosure:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kvinderne har valgt forskellige offentliggørelsesmetoder, for at undgå at blive dømt af folk med andre holdninger til surrogati. S 262 - De fleste i deres netværk var støttende,

				<p>men det var oftest kommentarerne med gode intentioner der sårede dem. S 262</p> <ul style="list-style-type: none"> - Flere kvinder fortalte at samfundet generelt ikke havde tilstrækkelig viden om surrogati. S 262 - Kvinderne oplevede at der var misforståelser om deres intention med at være surrogat. S 262 - Kvinderne ønskede at folk vidste at deres mål var at hjælpe forældre. S 262 - Kvinderne følte de tit skulle forsvare deres beslutning, når de blev mødt af negative kommentarer. S 262
Bekymringer			<ul style="list-style-type: none"> - Økonomien og omkostningerne S 209 - Om surrogaten ville overgive barnet til forældrene til sidst. S 209 - De ikke selv kan bære barnet. S 209 - At surrogaten ikke opfører sig "ordentligt" S 209 - Fortsat infertilitet/ aborter. S 209 - Bekymret for om hvorvidt de kan yde omsorg overfor surrogaten eller evt. negative effekter som processen kan have på surrogaten. S 209 	
At give barnet fra sig		- Ingen beskriver at være kede af at give barnet fra sig. S 67		- Kvinder havde ikke problemer med at give barnet til forældrene. S 261
Forventninger			<ul style="list-style-type: none"> - Surrogaternes kvaliteter skulle være, fysisk og psykisk sundhed, en der var gift eller havde en partner som kunne yde omsorg, en som var motiveret af altruisme, en som ønskede en 	

			relation til dem, en som ville give barnet væk 100%, eller en som tidl. havde gennemført graviditeter. S 213	
Helbred		<ul style="list-style-type: none"> - Studiet fandt at helbred var en vigtig faktor for kvindernes oplevelse af surrogati. S 79 - Selv hvis kvinderne var glade for at være surrogater og havde et godt forhold til de tiltænkte forældre, udtrykte de fortrydelse, hvis de havde oplevet seriøse helbred konsekvenser. S 79 	<ul style="list-style-type: none"> - Barnets helbred ift. surrogatens opførsel var vigtig ift. forældrenes bekymringer. S 209 	
Befrugtnings metode		<ul style="list-style-type: none"> - Størstedelen af kvinderne fik IVF behandling. S 78 - For størstedelen var grunden at barnet ikke skulle være deres genetisk. S 78 	<ul style="list-style-type: none"> - 18/26 valgte IVF, hvoraf 15 brugte kvindens (tiltænkte forældre) æg, 8 brugte surrogatens æg og 3 brugte fremmed donor. S 208 - 6/26 syntes, at IVF var hårdt, fordi deres bekymring gik på at abortere igen. S 208 	<ul style="list-style-type: none"> - Kvinderne anvendte ikke deres eget æg. S 257
Sundhedspersonalets rolle		<ul style="list-style-type: none"> - "The social workers" blev ikke identificeret som afgørende for surrogatens oplevelse af surrogati. S 79 	<ul style="list-style-type: none"> - Nogle forældre deltog i supportgrupper eller psykoterapi. S 215 - Mange havde dog behov for yderligere professionel hjælp til at takle deres følelser og tanker. S 215 	
Personlig tilfredshed				<ul style="list-style-type: none"> - 9 positive følelser blev fundet i kvindernes oplevelse af surrogati, på en personlig plan: glæde, kærlighed, bekræftelse, styrke, personlig vækst, livsberigelse, livstransformerende, præstation, og stolthed. S 262 - Selv de kvinder der oplevede surrogati processen anderledes end de havde forstillet

				<p>sig, havde stadig en god følelse af den overordnet oplevelse, fordi de havde set resultatet af deres "labor of love". S 262</p> <p>- For de kvinder som havde en god fødsel, var fødselsøjeblikket helt fantastisk, fordi de så de tiltænkte forældres glæde ved at byde deres længe ventet barn velkommen. S 262</p> <p>- De positive følelser kvinderne havde gennem surrogati processen gjorde alle besværlighederne værd. S 262</p>
--	--	--	--	--

6. Søgehistorik

6.1: Pubmed

Den røde firekant indrammer den søgning, som vi valgte at anvendte til vores af empiri i databasen Pubmed.

History and Search Details

Search	Actions	Details	Query	Results	Time
#21	...		Search: (ethical dilemma) AND (midwife)	143	04:31:44
#20	...		Search: (ethical dilemma) AND (((Surrogate mother) OR (surrogacy)) OR ("Surrogate motherhood")) OR (Surrogate pregnancy))	46	04:30:21
#19	...		Search: ethical dilemma ("ethic s"[All Fields] OR "ethicality"[All Fields] OR "ethically"[All Fields] OR "ethics"[MeSH Terms] OR "ethics"[All Fields] OR "ethic"[All Fields] OR "ethics"[MeSH Subheading] OR "morals"[MeSH Terms] OR "morals"[All Fields] OR "ethical"[All Fields]) AND ("dilemma"[All Fields] OR "dilemmas"[All Fields]) Translations ethical: "ethic's"[All Fields] OR "ethicality"[All Fields] OR "ethically"[All Fields] OR "ethics"[MeSH Terms] OR "ethics"[All Fields] OR "ethic"[All Fields] OR "ethics"[Subheading] OR "morals"[MeSH Terms] OR "morals"[All Fields] OR "ethical"[All Fields] dilemma: "dilemma"[All Fields] OR "dilemmas"[All Fields]	3,472	04:26:00
#18	...		Search: (((Surrogate mother) OR (surrogacy)) OR ("Surrogate motherhood")) OR (Surrogate pregnancy)) AND (((qualitative studies) OR ("interviews")) OR (Experience))	315	04:15:51
#17	...		Search: (((Surrogate mother) OR (surrogacy)) OR ("Surrogate motherhood")) OR (Surrogate pregnancy)) AND (midwife)	33	04:14:31
#16	...		Search: (((Surrogate mother) OR (surrogacy)) OR ("Surrogate motherhood")) OR (Surrogate pregnancy)	4,514	04:13:12
#15	...		Search: ((((Surrogate pregnancy) OR ("Surrogate motherhood")) OR ("Reproductive Techniques"[Mesh])) OR (surrogacy)) OR (Surrogate mother)) AND (((qualitative studies) OR ("interviews")) OR (Experience)) AND (midwife)	120	04:11:42
#14	...		Search: midwife "midwife s"[All Fields] OR "midwifery"[MeSH Terms] OR "midwifery"[All Fields] OR "midwife"[All Fields] OR "midwives"[All Fields] OR "midwifing"[All Fields] Translations midwife: "midwife's"[All Fields] OR "midwifery"[MeSH Terms] OR "midwifery"[All Fields] OR "midwife"[All Fields] OR "midwives"[All Fields] OR "midwifing"[All Fields]	72,269	04:11:11
#13	...		Search: ((((Surrogate pregnancy) OR ("Surrogate motherhood")) OR ("Reproductive Techniques"[Mesh])) OR (surrogacy)) OR (Surrogate mother)) AND (((qualitative studies) OR ("interviews")) OR (Experience))	7,240	04:09:18
#12	...		Search: ((qualitative studies) OR ("interviews")) OR (Experience)	1,215,962	04:00:26

#11	...	<p>Search: qualitative studies</p> <p>"qualitative research"[MeSH Terms] OR ("qualitative"[All Fields] AND "research"[All Fields]) OR "qualitative research"[All Fields] OR ("qualitative"[All Fields] AND "studies"[All Fields]) OR "qualitative studies"[All Fields]</p> <p>Translations</p> <p>qualitative studies: "qualitative research"[MeSH Terms] OR ("qualitative"[All Fields] AND "research"[All Fields]) OR "qualitative research"[All Fields] OR ("qualitative"[All Fields] AND "studies"[All Fields]) OR "qualitative studies"[All Fields]</p>	736,587	03:59:46
#10	...	<p>Search: "interviews"</p> <p>"interviews"[All Fields]</p>	239,914	03:58:55
#8	...	<p>Search: Experience</p> <p>"experience"[All Fields] OR "experience s"[All Fields] OR "experiences"[All Fields]</p> <p>Translations</p> <p>Experience: "experience"[All Fields] OR "experience's"[All Fields] OR "experiences"[All Fields]</p>	925,759	03:55:45
#7	...	<p>Search: (((Surrogate pregnancy) OR ("Surrogate motherhood") OR ("Reproductive Techniques"[Mesh])) OR (surrogacy)) OR (Surrogate mother)</p>	163,950	03:50:39
#6	...	<p>Search: Surrogate pregnancy</p> <p>("surrogate"[All Fields] OR "surrogates"[All Fields]) AND ("pregnancy"[MeSH Terms] OR "pregnancy"[All Fields] OR "pregnancies"[All Fields] OR "pregnancy s"[All Fields])</p> <p>Translations</p> <p>Surrogate: "surrogate"[All Fields] OR "surrogates"[All Fields]</p> <p>pregnancy: "pregnancy"[MeSH Terms] OR "pregnancy"[All Fields] OR "pregnancies"[All Fields] OR "pregnancy's"[All Fields]</p>	2,386	03:46:14
#5	...	<p>Search: "Surrogate motherhood"</p> <p>"Surrogate motherhood"[All Fields]</p>	286	03:42:44
#4	...	<p>Search: "Reproductive Techniques"[Mesh] Sort by: Most Recent</p> <p>"Reproductive Techniques"[MeSH Terms]</p>	161,035	03:38:51
#2	...	<p>Search: surrogacy</p> <p>"surrogacy"[All Fields]</p>	1,580	03:33:24
#1	...	<p>Search: Surrogate mother</p> <p>"surrogate mothers"[MeSH Terms] OR ("surrogate"[All Fields] AND "mothers"[All Fields]) OR "surrogate mothers"[All Fields] OR ("surrogate"[All Fields] AND "mother"[All Fields]) OR "surrogate mother"[All Fields]</p> <p>Translations</p> <p>Surrogate mother: "surrogate mothers"[MeSH Terms] OR ("surrogate"[All Fields] AND "mothers"[All Fields]) OR "surrogate mothers"[All Fields] OR ("surrogate"[All Fields] AND "mother"[All Fields]) OR "surrogate mother"[All Fields]</p>	2,523	03:22:20

Showing 1 to 19 of 19 entries

6.2: Cinahl

Tuesday, April 19, 2022 3:55:44 PM

#	Query	Limiters/Expanders	Last Run Via	Results
S12	S9 AND S10 AND S11	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Advanced Search Database - CINAHL Complete	8
S11	S5 OR S6 OR S7 OR S8	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Advanced Search Database - CINAHL Complete	705,632
S10	S1 OR S2 OR S3 OR S4	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Advanced Search Database - CINAHL Complete	1,004
S9	midwife	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Advanced Search Database - CINAHL Complete	42,509
S8	ethical dilemma	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Advanced Search Database - CINAHL Complete	3,673
S7	qualitative studies	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Advanced Search Database - CINAHL Complete	136,887
S6	interviews	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Advanced Search Database - CINAHL Complete	341,122
S5	experience	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Advanced Search Database - CINAHL Complete	416,272
S4	Surrogate pregnancy	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Advanced Search Database - CINAHL Complete	59
S3	surrogate motherhood	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Advanced Search Database - CINAHL Complete	57
S2	surrogacy	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Advanced Search Database - CINAHL Complete	797
S1	Surrogate mother	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Advanced Search Database - CINAHL Complete	655

6.3: PsykInfo

04.03.2022 13.34

Print Search History: EBSCOhost

Friday, March 04, 2022 12:33:16 PM

#	Query	Limiters/Expanders	Last Run Via	Results
S13	S10 AND S11	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Advanced Search Database - APA PsycInfo	256
S12	S9 AND S10 AND S11	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Basic Search Database - APA PsycInfo	0
S11	S5 OR S6 OR S7 OR S8	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Basic Search Database - APA PsycInfo	963,450
S10	S1 OR S2 OR S3 OR S4	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Basic Search Database - APA PsycInfo	789
S9	midwife	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Basic Search Database - APA PsycInfo	2,859
S8	ethical dilemma	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Basic Search Database - APA PsycInfo	4,722
S7	Qualitative studies	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Basic Search Database - APA PsycInfo	10,585
S6	Interviews	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Basic Search Database - APA PsycInfo	401,744
S5	Experience	Expanders - Apply equivalent subjects	Interface - EBSCOhost Research Databases	649,739

<https://web-p-ebSCOhost-com.ez-jmk.statsbiblioteket.dk:12048/ehost/searchhistory/PrintSearchHistory?vid=71&sid=d3e8481f-818e-4d54-95ea-8bb413201ce3%...> 1/2

04.03.2022 13:34

Print Search History: EBSCOhost

		Search modes - Boolean/Phrase	Search Screen - Basic Search Database - APA PsycInfo	
S4	surrogate pregnancy	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Basic Search Database - APA PsycInfo	35
S3	surrogate motherhood	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Basic Search Database - APA PsycInfo	91
S2	Surrogacy	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Basic Search Database - APA PsycInfo	474
S1	Surrogate mother	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	Interface - EBSCOhost Research Databases Search Screen - Basic Search Database - APA PsycInfo	397